«Şi am văzut ridicându-se din mare o fiară... Şi balaurul i-a dat ei puterea lui, şi scaunul lui, şi stăpânire mare... Şi tot pământul s-a minunat, mergând după fiară. Şi s-au închinat balaurului, fiindcă i-a dat fiarei stăpânirea; şi s-au închinat fiarei, zicând: Cine este asemenea fiarei şi cine poate să se lupte cu ea?!...»

Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul (13, 1-4)

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL IX
Nr. 5/101

MAI
1999

16 pag. - 5000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAŢIONAL-CREŞTINĂ

Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, ELVEŢIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

JALEA ICOANELOR

Plânsul unei icoane este un fapt ce se produce relativ rar, de regulă în ajunul sau în cursul unor evenimente grave, privind soarta unei întregi comunităţi (ecleziale, etnice sau politice). Cel mai adesea, istoria consemnează plânsul în icoane al Sfintei Fecioare. Fenomenul poate fi interpretat şi ca un caz particular a ceea ce tradiţia creştină numeşte «darul lacrimilor», adeseori asociat sfinţeniei. De data aceasta, în inima Bucureştiului, plânge o icoană a Cuvioasei Maicii noastre Paraschiva: este vorba de un vechi chip ferecat în argint, din biserica «Precupeţii Noi» (str. G-ral Ernest Broşteanu 12). Sfântul lăcaş cu pricina (al cărei paroh actual este pr. M. Comănescu), având hramul Adormirii Maicii Domnului, datează de la începutul secolului al XVIII-lea; în 1713, Constantin Miulescu, precupeţ de profesie, ridică o bisericuţă de lemn (de unde şi denumirea de «Precupeţii Noi»); în 1814, un Bârcă măcelarul zidi, în locul vechii bisericuţe de lemn, biserica de piatră care dăinuieşte până astăzi. Construită în stil românesc şi pictată în stil neo-renascentist (după moda vremii), dar şi cu adaosuri ulterioare de pictură în stil bizantin, biserica găzduieşte numeroase odoare şi icoane vechi, printre care şi cea a Cuvioasei Paraschiva, pe faţa căreia, în Sfântul şi Marele Post din acest an, în preajma Floriilor, au înflorit două lacrimi discrete. Desigur, pot veni deştepţii (care sunt întotdeauna pozitivişti) să ne ofere cine ştie ce explicaţii «ştiinţifice»; sau pot veni pietiştii, nemulţumiţi că lacrimile sfintei nu sunt tocmai unele «de crocodil»... Noi credem, pur şi simplu, că «Maica Răsăritului» are de ce fi - şi este - îndurerată, cu sau fără lacrimi. Dreptcredincioşii ştiu că «Sfânta Vineri» (numele popular al Cuvioasei Maicii noastre Paraschiva, al cărei praznic este rânduit la 14 octombrie), deşi cinstită în tot Răsăritul (sârbii şi bulgarii o numesc Sfânta Piatca), este, prin tradiţie, ocrotitoarea binecuvântată a neamului românesc, moaştele ei făcătoare de minuni veghindu-ne îndeaproape, din 1641, la biserica Sfinţii Trei Ierarhi din Iaşi, după ce vreme de 188 de ani (1050-1238) stătuseră în satul său natal de pe ţărmul Mării Negre (în vecinătatea cetăţii tracice Kalikratia), apoi 155 de ani (1238-1393) la Târnovo (unde le adusese împăratul romăno-bulgar Ioan Asan al II-lea), iar, după cucerirea de către turci a cetăţii Târnovo, ele au fost mutate mai întâi în părţile ţării Româneşti (la Curtea de Argeş, sau poate la Câmpulung, pe vremea lui Mircea cel Bătrân), pe urmă, pentru 124 de ani (1396-1520), la Belgrad, în Serbia, şi, pentru 121 de ani (între 1520 şi 1641), la Constantinopol. După cum se vede, moaştele Cuvioasei Paraschiva au sfinţit, în lung şi în lat, vreme de aproape 1000 de ani, mai tot cuprinsul sud-estului european, ea numărându-se printre cele mai importante sfinte figuri ale Răsăritului ortodox. Să fie faţa înlăcrimată a Cuvioasei Paraschiva o imagine conjuncturală a «fundamentalismului» răsăritean? Atunci probabil că şi faţa exaltat-cazonă a generalului Wesley Clark reprezintă imaginea psihanalizabilă a «sănătăţii galopante» a Occidentului contemporan... Pentru ce sau pentru cine plânge astăzi icoana Cuvioasei de la «Precupeţii Noi»? Poate că o lacrimă curge pentru neamul *românesc*, păscut de atâtea uitări şi de atâtea rătăciri, iar cealaltă pentru neamul *sârbesc*, răstignit de 600 de ani pe Câmpia Mierlei (*Kossovopolje*), cu păcatele şi cu virtuţile lui, între sângeroasa barbarie a păgânilor de la soare-răsare şi neo-barbaria actuală a pseudo-creştinilor de la soare-apune - cavaleri apocaliptici ai Dreptăţii care ucide... În orice caz, faptul ar trebui tratat nu cu exaltarea senzaţionalistă a presei «evenimentizate», ci cu profunda înfiorare mistică a unei pocăinţe primenitoare, aducându-ne aminte că indivizi şi neamuri dăm seamă nu doar înaintea oamenilor, ci şi înaintea lui Dumnezeu.

Răzvan CODRESCU

UN BIZANT LATIN

ROMA BRAMANTE APRILIE '99

ARTĂ ROMÂNEASCĂ DIN ANII '90

PREZENTAREA EVENIMENTULUI ÎN PAGINA 16

DREPTUL LA REPLICĂ

DOMNUL LIVIU PETRINA SE APĂRĂ

Jacques Maritain amenințat de... Iliescu

Dl. Răzvan Codrescu prezintă - în *Puncte Cardinale* din martie 1999, p. 14 - o carte a lui Jacques Maritain tradusă în românește de mine - *Creștinism și Democrație*, apărută recent la *Editura Crater* din București.

Aprecierile sale îmi sunt, în general, indiferente personal, dar **afirmația** cu care încheie - *"Ex-securistul Liviu Petrina, astăzi poate țărănist sincer..."* - **fiind ne-adevărată, calomnioasă**, mă determină să pun lucrurile la punct.

Eu, Liviu Petrina, **nu am fost securist**, nici membru al vreunui serviciu secret. Eu am fost *diplomat de carieră* în Ministerul Afacerilor Externe (1965-1986, cu o întrerupere de trei ani, când am studiat, la Tokyo, limba și cultura japoneză). Desigur, în MAE, ca în orice minister de externe din lume, pe lângă diplomați de carieră, lucrau și ofițeri acoperiți. Eu am fost diplomat de carieră, nu am fost ofițer al serviciilor secrete.

Acuzat - prin 1977 - ca fiind membru al "secției PNȚ din MAE", am fost ostracizat și marginalizat, nu am fost trimis la nici un post în străinătate (caz singular în MAE), iar, în final, am fost eliminat politic din MAE, în 1986. De altfel, pentru că m-am opus cum am putut ocupației străine rusești și am acționat împotriva ateismului, eu am fost, încă în 1957, eliminat din liceu, exmatriculat apoi de la Facultatea de Drept din Cluj etc. În 22 decembrie 1989, împreună cu poetul și militantul creștin Ioan Alexandru, cu juristul Iftene Pop, am creat întâiul partid politic din România post-comunistă. Iar acesta a fost un *partid creștin național țărănesc*, un *partid creștin democrat*.

Pentru că am fost activ împotriva criptocomunismului FSN-ist chiar din decembrie 1989, apoi în CPUN, și pentru că am luptat deschis pentru democrație, înfruntându-l pe Ion Iliescu direct și eficient, acesta - dl. I. Iliescu - a organizat atacarea mea, inclusiv fizic, și calomnierea mea sistematică. Vrea și dl. Codrescu să se alăture dlui Iliescu?!

L-am dat pe mâna Procuraturii pe numitul Dan Iosif, care a fost primul pus să mă calomnieze, în martie 1990. L-am determinat pe Răzvan Teodorescu să-și retragă public acuzele împotriva mea, în iunie 1990. Am câștigat un proces penal cu Gelu Voican (în mai 1996), iar acum sunt pe cale de a câștiga altul cu Mircea Dinescu (exact pentru aceeași calomnie ca cea proferată de dl. R. Codrescu).

Dau această replică din respect față de Adevăr și pentru a-i apăra de minciuni pe cititorii Revistei *Puncte Cardinale*, dar și pentru a proteja imaginea marelui gânditor creștin Jacques Maritain de atacurile ...indirecte, e adevărat, ale lui Iliescu...

Liviu PETRINA

Liviu Petrina

REVISTA PUNCTE CARDINALE IA NOTĂ

Trei precizări redacționale:

1. Întrucât replica de mai sus ne-a sosit la Redacție după ce Numărul pe luna aprilie intrase deja în tipografie, o publicăm abia acum, cerând scuze d-lui Liviu Petrina.

2. La cei înșirați mai sus ca responsabili de calomnia acuzată de d-l Liviu Petrina, ar trebui adăugat, la rigoare, d-l Ion Diaconescu, de care între timp d-l Liviu Petrina s-a despărțit politic, printr-un gest ce, în aceste condiții, intră în logica firescului.

3. Redacția *Punctelor Cardinale* este prima care va saluta o redresare convingătoare a democrației creștine pe scena confuză a politicii românești actuale.

REINSTAURAREA CENZURII

Genocidul "umanitar" din Serbia, declanșat în urmă cu mai bine de o lună de către Statele Unite și Alianța Nord-Atlantică, marchează probabil, dincolo de retorica propagandistică a principialității și imperativelor umanitare, încheierea unei epoci istorice (cea numită îndeobște "postbelică" și caracterizată prin "războiul rece", arbitrajul internațional al O. N. U., respectarea suveranității statale, promovarea principială a "forței dreptului" împotriva "dreptului forței" etc.) și inaugurarea unei alte epoci - cea a "noii ordini mondiale" sub tutelă iudeo-americană, în care nu mai există decât o singură forță planetară discreționară, capabilă să exercite un adevărat terorism mondial, deopotrivă militar, economic, politic și ideologic, împins, cu un cinism tot mai fățiș, până la suprimarea tacită a rolului O. N. U., teoretizarea și aplicarea "de-suveranizării" conjuncturale, utilizarea ofensivă a violenței armate împotriva oricui își rezervă dreptul la neînregimentare și identitate proprie. Semnele și efectele acestui nou totalitarism n-au întârziat să se facă simțite și în lumea românească. Tot mai pauperizată și mai destructurată moral și identitar, România, abia ieșită dintr-o formă de totalitarism, stă să plonjeze într-alta. Ca în toate societățile ce cunosc "teroarea ideologică" a unei "gândiri unice" (cea agreată de oficialități și consolidată de intelectualitatea oportunistă), se face simțit tot mai pregnant dublul fenomen al auto-cenzurii și al cenzurii efective, mai cu seamă în presa centrală. Publicăm mai jos două texte interzise nu demult de noua cenzură "democratică": primul e o parodie după George Lesnea ("Partidul e-n toate..."), scoasă abuziv din pagina creștină (realizată de Fundația "Anastasia") a cotidianului *Ziua* (inchizitor de serviciu: Adrian Pătrușcă), iar al doilea este un cântec a cărui difuzare a fost interzisă pe *Radio România Actualități* (inchizitor de serviciu: Viorel Popescu). Ambele texte au în vedere masacrul dezlănțuit de N. A. T. O. (abreviere receptată în românește ca o formă de masculin) împotriva poporului sârb (sub pretextul aiuritor al pedepsirii lui... Slobodan Miloșevici!) și pun problema atitudinii noastre față de această agresiune vindicativă a "civilizației Tomahawk"...

(R. C.)

E MAI (GEORGE) LESNE-AȘA...

APELUL INTELECTUALILOR
ÎN VARIANTĂ LIRICĂ

Se dedică D-lui Gabriel Liiceanu

N.A.T.O. e-n toate: e-n cele ce sunt
și-n cele ce mâine vor râde la soare;
e-n Forța-Aliată ce toacă mărunt
și pruncul din leagăn, și omul cărunt,
și tot ce mai poate s-omoare.

El sfarmă ce-i putred, înfrânge ce-i greu;
când vine pe nouri, în noaptea târzie,
se-așterne al păcii cernit curcubeu;
e tânăr, e farmec, e trăznet, e zeu -
furtună-n deșert și urgie.

N.A.T.O. e-n toate: iubește ce-i bun,
e-al lui viitorul cu forța lui multă;
el lege va face din țeava de tun:
în fața lui munții cei mari se supun
și vremea de dânsul ascultă!

El căi neumblate deschide umblând
cu pași de Golem peste moaște,
căci fără de preget, noi bombe-aruncând,
mereu înainte, mereu distrugând,
el luptă și-n ziua de Paște.

N.A.T.O. e-n toate: e trainic făgaș
ce duce spre cea mai înaltă dreptate;
în el adevărul își are sălaș;
e sabia care lovește-n vrăjmaș,
racheta ce vindecă toate.

Și când, spulberând pe mișei și tirani,
în mersul spre ținta ce n-are zăbavă,
el tot mai puternic se-nalță prin ani,
în cor să-i cântăm, din Carpați în Balcani,
groparului Serbiei: Slavă!!!

IUGOSLAVIA

Versuri: **Mirela Fugaru**
Muzica: **Cornel Fugaru**
Interpretează: **Monica Anghel**

Acum, cînd pe planetă se-nserează
Și omul se transformă-ncet în fiară,
Când viața parcă nici nu mai contează,
Iar libertatea a-nceput să moară,

Când pruncii sînt goniți de prin spitale
În numele dreptății vinovate,
Acum cînd văd calvarul țării tale,
Te strig peste hotar, iubite frate!

Ne leagă pe vecie-aceeași soartă
Și rana ta în mine parcă plânge,
Când Dunărea pe unda ei îți poartă
Scrisoarea ta de lacrimi și de sânge.

Refren:

Spune-mi, frate, ce mai e cu tine,
Spune-mi, frate, dacă mai trăiești!
Eu aud mereu de-aici, printre suspine,
Glasul armelor pe la ferești.

Și mă-ntreb, cît oare mai poți duce
Grea povară, rămînînd de-a-pururi drept?
Spune-mi, frate, răstignit pe cruce,
Cît te doare ținta-aceea prinsă-n piept?...

Iugoslavia, Iugoslavia!
Ești Golgota ce-o urcăm încet spre cer...
Iugoslavia, Iugoslavia!
Pentru tine pace lumii astăzi cer...

CAZUL KOSOVO: ÎNTRE TRAGEDIA «BARBARIEI» ŞI TRAGI-COMEDIA «CIVILIZAŢIEI»

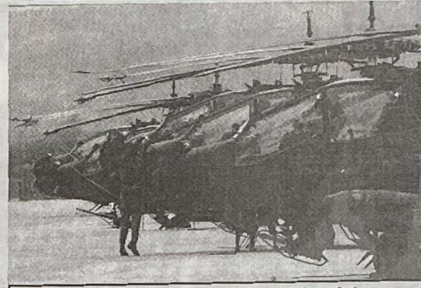
PUTINĂ ISTORIE ŞI MULTE ASEMĂNĂRI

O legendă vie: "barbarul" Arkan ("Pisica sălbatică"), cu doi dintre copiii săi

Doi călăi "civilizaţi": Madeleine Albright şi gen. Wesley Clark

Apocalipsa modernă a cavalerismului: să ataci noaptea şi din aer!

Sârbii, etnia majoritară din Republica Federativă Iugoslavia, au venit pe meleagurile lor actuale în secolul 7, de pe malurile Niprului. În secolul 9 s-au creştinat. Până în secolul 12 s-au aflat sub dominaţia Bizanţului şi Bulgarilor. În anul 1159, conducătorul lor Ştefan Nemania proclamă independenţa ţării, îşi ia titlul de mare-jupan, îşi stabileşte capitala la Priştina şi întemeiază o dinastie care va domni până în secolul 14. Fiul său, Ştefan Nemania II, se proclamă rege în 1220. Doi ani mai târziu, cu aprobarea Constantinopolului, ia fiinţă o arhiepiscopie sârbă autocefală care, ulterior, se va proclama patriarhie. Sub domnia lui Ştefan Duşan Uroş - Nemania IX (1331-1355) Serbia cunoaşte o impresionantă expansiune teritorială. Sub sceptrul său sunt anexate prin cuceriri Albania, Macedonia, Epirul, Etolia, Acarnania şi Tesalia. În anul 1346, se proclamă *"Împărat al Sârbilor şi Grecilor"* şi este încoronat la Scopje de propriul său patriarh.

"Serbia Mare" de acum şase veacuri şi Ţarul Ştefan Duşan trăiesc probabil şi astăzi în conştiinţa multor sârbi. În conştiinţa lui Slobodan Miloşevici, în mod cert. O stare de spirit asemănătoare cu emoţia pe care noi românii o trăim la auzul numelui lui Mihai Viteazul care, la 1600, realiza prima unire politică a celor trei ţări române, intitulându-se *"Domn al Ţării Româneşti, al Transilvaniei şi a toată Ţara Moldovei"*. Asemănarea este însă numai aparentă. Mihai Viteazul i-a unit pe români sub acelaşi sceptru, pe când Ştefan Duşan şi-a clădit imperiul prin anexiuni şi cucerirea altor popoare. Moartea (1355) îl surprinde în timp ce făurea planul de a cuceri Constantinopolul, unde voia să-şi strămute capitala. Fiul său, Uroş V - Nemania X (1355-1371) nu are însă statură de Ţar. Sub domnia sa, vasalii se revoltă şi se declară independenţi. Sfârşeşte asasinat şi, odată cu moartea sa, dinastia se stinge. În urma destrămării imperiului, la iniţiativa patriarhului, nobilii sârbi îl aleg conducător pe cneazul Lazăr Hrebljanovici, care încearcă să oprească marşul victorios al oştilor otomane conduse de sultanul Murad I în Peninsula Balcanică. Bătălia decisivă se dă în anul 1389 pe Câmpia Mierlei (*Kossovopolje*), bătălie la care, spun cronicile turceşti, ar fi participat şi un corp de oaste trimis de Mircea cel Bătrân. Cu toate că în preziua luptei sârbul Miloş Obilici l-a asasinat pe sultanul Murad, turcii, conduşi de fiul sultanului ucis, Baiazid Fulgerul, au repurtat o victorie zdrobitoare. Oştirea creştină a fost spulberată, cneazul Lazăr a căzut în luptă, statul sârb dispare de pe harta politică a timpului şi, pentru patru secole, naţiunea sârbă va fi lipsită de identitate politică.

Pentru a-şi consolida dominaţia asupra provinciei cucerite, turcii au procedat la islamizarea forţată a nobilimii, dar şi a populaţiei. Nobilii sârbi care au refuzat apostazia au fost exterminaţi, iar populaţia a preferat să se refugieze spre nord, spre Ungaria, decât să se lepede de legea creştină. Numai în anul 1690, 37.000 de familii, conduse de Patriarhul Arsenie de Ipek au părăsit Serbia Veche şi au emigrat în Banat. În locul sârbilor refugiaţi, au pătruns în Serbia Veche (astăzi regiunea Kosovo), venind din sud, albanezi islamizaţi. ***Aşa se explică faptul că astăzi provincia Kosovo, leagănul naţiunii sârbe, este locuită, într-o covârşitoare majoritate, de albanezi!***

Conflictele dintre marile puteri şi prefacerile care au avut loc în Europa secolului 19 au permis naţiunilor mici să iasă la lumină şi să-şi afirme existenţa şi identitatea. Pe fondul repetatelor conflicte dintre ruşi şi turci, sârbii au dobândit mai întâi statutul de autonomie în interiorul Imperiului Otoman, prin Pacea de la Bucureşti (1812) şi Pacea de la Adrianopol (1829), apoi independenţa, prin Pacea de la San Stefano şi Congresul de la Berlin (1878). O independenţă care a stârnit nemulţumirea Austro-Ungariei (care, după anexarea Bosniei şi Herţegovinei în 1908, dorea să-şi continue expansiunea şi spre celelalte posesiuni otomane), dar şi a Bulgariei (care dorea să profite cât mai mult de dezagregarea Imperiului Otoman).

În 1912, Bulgaria, Grecia şi Serbia au atacat Turcia. În urma biruinţei asupra turcilor, aliaţii balcanici au ajuns la împărţeală. Bulgarii au vrut să ia totul şi au ridicat armele asupra sârbilor şi grecilor. Aceştia au cerut sprijinul României, care a intervenit cu forţele armate, obligând Bulgaria să înceteze agresiunea. Participarea României la cel de-al doilea război balcanic a constituit un succes de prestigiu, atât pe plan politic, cât şi pe plan moral. Pacea de la Bucreşti a restabilit echilibrul politic în Peninsula Balcanică, iar victoria obţinută pe câmpul de luptă împotriva unui agresor a contribuit la redeşteptarea mândriei naţionale şi la convingerea că forţa nu primează asupra dreptului.

La 28 iunie 1914, Arhiducele Franz Ferdinand, moştenitorul tronului habsburgic, şi soţia sa, Sofia, în timp ce se găseau într-o vizită oficială la Sarajevo (Bosnia), au fost asasinaţi de gloanţele trase de tânărul patriot sârb Gavrilo Princip. Atentatul a fost un protest împotriva statutului de colonie impus Bosniei şi Herţegovinei de Austro-Ungaria. Un act de exaltare patriotică descins din mitul eroului naţional sârb, Miloş Obilici, care îl omorâse la Kosovo pe sultanul Murad. Paradoxal însă, pentru guvernul de la Viena, asasinarea perechii princiare a fost un prilej cum nu se poate mai binevenit. Se ivise un pretext ideal pentru a îngenunchia Serbia, apărătoarea popoarelor slave aflate sub stăpânirea Austro-Ungariei.

La 23 iulie, ambasadorul Austro-Ungariei la Belgrad prezintă guvernului Serbiei o notă ultimativă, prin care i se impuneau o serie de condiţii umilitoare. Din dorinţa de a evita un război, Serbia acceptă toate pretenţiile Austro-Ungariei, cu excepţia clauzei privitoare la participarea agenţilor guvernului de la Viena la anchetarea, *pe teritoriul Serbiei,* a împrejurărilor în care a avut loc asasinarea lui Franz Ferdinand. *Aşadar nu se cerea nici instituirea unui protectorat pe teritoriul Serbiei, în care trupele şi poliţia guvernului de la Belgrad să fie înlocuite cu trupe austro-ungare, şi nici înlăturarea conducătorului legitim al statului sârb, ci doar acceptarea câtorva agenţi de poliţie care să participe la anchetarea asasinatului.* Guvernul de la Belgrad a considerat însă că această clauză a ultimatului este inacceptabilă. Ea încălca suveranitatea statului şi a respins-o. Atât aştepta Viena. La 28 iulie 1914, Austro-Ungaria declară război Serbiei. Dansul morţii - primul război mondial - începuse.

De trei ori, în 1914, armatele austriace au invadat teritoriul Serbiei şi de fiecare dată au fost înfrânte umilitor şi azvârlite peste graniţă. De-abia în octombrie 1915, în urma intrării Bulgariei în război alături de Puterile Centrale şi cu sprijinul militar german, armata sârbă este pusă în inferioritate. Atacaţi din trei direcţii şi copleşiţi de superioritatea numerică şi tehnică a forţelor austro-germano-bulgare, sârbii sunt nevoiţi să-şi abandoneze teritoriul naţional. Ajunse la Marea Adriatică, resturile armatei sârbe sunt îmbarcate pe vasele Antantei şi transportate în insula Corfu, unde, sub conducerea Prinţului Alexandru, moştenitorul tronului Serbiei, se reorganizează, pentru a relua lupta.

La 27 august 1916, România intră în război alături de Antantă. În luptele din Dobrogea, alături de trupele române, s-a luptat cu eroism şi a suferit mari pierderi *Divizia Sârbă*. Era o trupă de voluntari, recrutată din prizonieri de origine sârbă. Ei luptaseră în armata austro-ungară, dar, la primul moment favorabil, părăsiseră steagul opresorului, spre a se preda ruşilor. În urmă, au îmbrăţişat cu entuziasm ideea formării de corpuri de voluntari care să se bată alături de aliaţi pentru cauza popoarelor subjugate, propria lor cauză. Pentru a-i încadra, au fost aduşi ofiţeri din insula Corfu. Întâia divizie sârbească a intrat în luptă din prima zi de război. Formată din oameni care-şi pierduseră aproape tot, patrie, familie, casă, ei erau dominaţi de un patriotism fanatic, dublat de ura împotriva celor care le invadaseră ţara. Comandantul diviziei a fost colonelul Stepan Hagici, un adevărat erou legendar. Dar nu numai el, ci întregul corp de ostaşi şi ofiţeri sârbi s-au luptat cu eroism şi abnegaţie pentru apărarea pământului românesc.

Cine deschide astăzi *Anuarul Ordinului Militar "Mihai Viteazul"*, care cuprinde numele ofiţerilor şi conţinutul Înaltelor Decrete prin care M.S.Regele Ferdinand I le conferă această cea mai înaltă distincţie pentru acte de bravură pe câmpul de luptă, nu se poate să nu fie impresionat întâlnind numele a 10 ofiţeri sârbi (în frunte cu comandantul Diviziei) care au devenit cavaleri ai Ordinului Mihai Viteazul. În mod invariabil în cazul tuturor acestor, bravi luptători din Divizia Sârbă, Înaltul Decret începe cu cuvintele: *"Pentru vitejia şi îndârjirea cu care..."*.

După terminarea războiului, atât Serbia cât şi România Mică şi-au văzut împlinite idealurile pentru care sute de mii de oameni din cele două ţări îşi dăduseră viaţa. Dar nu numai atât. Casele domnitoare ale celor două popoare prietene s-au încuscrit. Principesa Marioara, fiica Regelui Ferdinand şi a Reginei Maria, s-a căsătorit cu Regele Alexandru I al Serbiei, care în timpul războiului luptase ca ofiţer în linia întâi împotriva armatei invadatoare austro-ungare.

Echilibrul politic realizat prin Pacea de la Versailles s-a dovedit însă precar. Nu au trecut nici douăzeci de ani de la sfârşitul războiului şi Europa era din nou în flăcări. În această situaţie dramatică, România şi Iugoslavia au adoptat orientări diferite, conforme cu interesele lor naţionale. În timp ce România s-a alăturat Pactului Tripartit (în speranţa că prin participarea la războiul anticomunist va redobândi provinciile pierdute la târgul vremii), Iugoslavia a mizat pe cartea democraţiilor occidentale. Anglo-americanii însă, în virtutea alianţei cu Uniunea Sovietică, au sacrificat, cu cinism, rezistenţa antigermană organizată de conducerea legitimă a statului iugoslav grupată în jurul Regelui Petru II şi condusă de generalul Draja Mihailovici, acordând sprijin politic, militar şi moral bandelor de partizani comunişti conduse de Iosip Broz Tito. Rezultatul acestei spurcate împreunări a fost comunizarea Iugoslaviei. Un Golem politic creat în umbra democraţiilor occidentale şi care, între timp, s-a răzvrătit împotriva creatorilor lui, devenind Serbia lui Slobodan Miloşevici de astăzi, prototipul comunismului deviat în naţionalism comunistoid.

Împins până la ultima consecvenţă, acest hibrid ideologic stă la originea reprobabilei acţiuni de *"purificare etnică"* practicată de sârbi, până relativ recent, în Bosnia şi Herţegovina, şi reluată mai nou, cu o intensitate sporită, în provincia Kosovo. Reacţiunea lumii civilizate

(continuare în pag.4)

CAZUL KOSOVO: ÎNTRE TRAGEDIA «BARBARIEI» ŞI TRAGI-COMEDIA «CIVILIZAŢIEI»

"Aceştia au un singur cuget şi puterea şi stăpânirea lor o dau fiarei" (Apocalipsa 17, 13)

(urmare din pag.4)

la încălcarea drepturilor omului de către conducerea Serbiei a fost întru totul justificată. Justificată a fost şi convocarea Serbiei la masa tratativelor, pentru a se găsi o soluţie negociată, care să pună capăt *"purificării etnice"*. Nejustificat a fost însă amestecul americanilor, sub steagul NATO, într-o problemă care, după toate regulile internaţionale, era de resortul ONU, prin intermediul Consiliului de Securitate. Cu o aroganţă care aminteşte de Brenus, conducătorul galilor, care se pare că a statuat peste milenii norma de drept internaţional *Vae victis!*, la Rambouillet americanii i-au pus pe sârbi în faţa unor condiţii despre care se ştia din capul locului că sunt inacceptabile! Acceptarea lor echivala nu numai cu renunţarea la prerogativele suveraneităţii, dar chiar cu desfiinţarea Serbiei ca stat! Şi cum se ştie că *"nici cei mai proşti viţei nu se duc de bună voie la măcelar"*, răspunsul americanilor şi al aliaţilor lor, toţi pretinşi exponenţi ai culturii şi civilizaţiei occidentale, a fost dezlănţuirea unor nimicitoare bombardamente asupra teritoriului Serbiei!

Noi românii ştim bine ce înseamnă *"bombardamentele pacificatoare anglo-americane"*. Le-am trăit din plin în anul 1944 şi caracterizarea pe care le-a făcut-o Pamfil Şeicaru, a doua zi după bombardamentul asupra Bucureştilor de la 4 Aprilie, în articolul intitulat *"Bombardarea Capitalei"*, apărut în cotidianul *Curentul*, este actual şi astăzi. Reproducem câteva pasaje!

"*Capitala* (este vorba de Bucureşti, nu de Belgrad - n.n.) *a fost bombardată cu fantezia sălbatică, cu înverşunarea dementă care nu mai caută ţinte militare, ci urmăreşte să creeze doar climatul spaimei... Scopul lor este de a zdrobi pe inamic până când acesta va înţelege că a pierdut partida... Este sistemul englez şi american de a face războiul cu riscuri reduse, cu economie de oameni şi risipă de material. Dar nu mai puţin acest sistem are toată neomenia, tot acel accent de sălbăticie rafinată al unei civilizaţii materialiste... Am străbătut străzile acoperite cu cioburi, am privit la casele fără geamuri, şi căutam să înţeleg sensul acestui război al forţelor de nimicire... Care poate fi sufletul, concepţia de viaţă pe care vor căpăta-o aceşti oameni cărora nu le rămâne, dacă scapă cu viaţă, decât cămaşa de pe ei?...*" Dar adevărata măsură a *"operei de civilizaţie"* edificate de aviaţia americană şi engleză este ilustrată de bombardamentul din noaptea de 13 spre 14 Februarie 1945 asupra oraşului Dresda, într-un moment când Germania era zdrobită militar. La data executării acelui bombardament, în oraş nu se afla nici un obiectiv militar important; se aflau însă cei 630 de mii de locuitori ai oraşului şi peste 500 de mii de civili, bătrâni, femei şi copii refugiaţi din faţa puhoiului sovietic. În acea cumplită noapte au pierit la Dresda mai mulţi oameni decât în bombardamentul atomic de la Hiroshima! Or, ceea ce se petrece astăzi, sub ochii noştri, în Serbia, aminteşte aidoma vremurile de atunci.

Fără îndoială că *"purificarea etnică"* din Kosovo este o acţiune condamnabilă. Dar a privi această tragedie umană numai cu ochii semnatarilor documentului intitulat *"Opţiunea societăţii civile într-un moment de cumpănă"* şi publicat în cotidianul *Adevărul* din 20 aprilie, constituie o gravă eroare. Conform textului acestui document, ar trebui să ajungem la concluzia că în Kosovo albanezii stau paşnici la casele lor şi, deodată, năvălesc peste ei poliţiştii şi soldaţii sârbi, îi jefuiesc, violează femeile, comit asasinate, împânzind provincia cu gropi comune, după care incendiază casele, iar pe supravieţuitori îi izgonesc peste hotare. Nici o menţiune despre actele de teroare ale grupurilor U.C.K! Nici o vorbă despre planurile de independenţă ale minorităţilor albaneze, ceea ce echivalează cu desfiinţarea statului sârb!

În schimb, pentru a curma fărădelegile săvârşite de sârbi, apar aviaţia americană şi cea engleză, ajutate şi de celelalte ţări din consorţiul NATO, şi toarnă noapte de noapte rachete şi bombe asupra teritoriului Serbiei, aşteptând ca Miloşevici să rostească cuvintele magice: *Ajunge, ne predăm şi acceptăm toate condiţiile pe care ni le impuneţi!*

Ajunge distrugerea totală sau parţială a 14 spitale şi 150 de şcoli! Ajunge avarierea a 14 mânăstiri, biserici şi cimitire ortodoxe, a unei biserici catolice şi a 7 muzee! Ajunge distrugerea palatului prezidenţial şi a clădirii televiziunii! Ajunge distrugerea a 14 poduri, 9 căi ferate, 39 de uzine şi fabrici, 13 rafinării, 4 complexe agricole şi a mii de case de locuit! Ajunge un milion de oameni rămaşi fără apă de băut şi sute de mii de muncitori rămaşi fără locuri de muncă! Dar mai ales, ajunge câţi morţi şi răniţi a provocat *"opera umanitară"* a aviaţiei occidentale!

Pentru semnatarii *"Opţiunii..."*, distrugerile de bunuri materiale şi pierderile de vieţi omeneşti nu contează, căci *"valorile democraţiei nu sunt compromise când se răspunde violenţei prin altă violenţă"*! Şi ca documentul *"intelectualilor"* români să poată fi inclus într-o antologie a actelor de cinism, se încheie cu următoarele cuvinte: *"Pentru copiii şi adulţii lipsiţi de apărare care au căzut victime, în aceste zile, răspunderea o poartă cel care a provocat această reacţie extremă şi care pune mai presus puterea sa decât soarta poporului său"*. Dar cea mai odioasă componentă a documentului despre care vorbim o constituie şantajul ideologic, practicat fără ruşine de autorii lui: *"Aşa cum nu există a treia cale între capitalismul liberal şi centralismul comunist, nu există pentru noi posibilitatea de a rămâne suspendaţi între NATO şi convulsiile fostului imperiu comunist"*, ne avertizează semnatarii documentului. Aşadar, sau ne declarăm de acord cu ororile săvârşite de NATO în Serbia sau, dacă nu, suntem sortiţi să fim înghiţiţi de molohul comunist! Oare la această alternativă se reduce traiectoria politică a unei naţiuni? *Aut NATO, aut nihil!* Să nu mai existe morală politică, legături istorice, interese naţionale, dar mai ales demnitate şi identitate?

Explicaţia acestei aberaţii am avut-o privind succesiunea numelor care au semnat documentul incriminat. Am avut sentimenul că mă găsesc în faţa condicii de prezenţă a unei firme americane de *marketing* politic, specializată în câştigarea de adeziuni pentru NATO, nu în faţa numelor unor personalităţi de cultură cărora ideile lui Hugo Grotius, autorul tratatului *De jure belli ac pacis libri tres* (Trei cărţi despre dreptul războiului şi al păcii), le sunt cunoscute. "*Am văzut în toată lumea creştină* - scrie filozoful olandez - o *stare de vrăjmăşie care ar face să roşească chiar şi pe barbari; războaie începute sub pretexte neînsemnate sau fără nici un pretext şi conduse fără nici un respect pentru legile divine şi umane, ca şi cum o simplă declaraţie de război ar trebui să deschidă poarta tuturor crimelor*". Pornind de la această constatare, Grotius se întreabă dacă armatelor care acţionează în timp de război le este îngăduit să facă orice. Răspunsul este categoric nu. Deşi războiul este în principiu o negaţie a dreptului, aceasta nu înseamnă că orice normă de drept este suprimată. "*Legile amuţesc în mijlocul zgomotului armelor* - scrie Grotius - *dar numai legile păcii, legile vieţii civile şi ale tribunalelor publice, nu şi legile eterne şi valabile pentru toate împrejurările, adică legile nescrise ale naturii*".

Se spune că printre puţinele cărţi găsite în cortul Regelui Gustav Adolf, după moartea acestuia în bătălia de la Lutzen, era şi tratatul *De jure belli ac pacis*. Şi se mai spune că datorită influenţei ideilor lui Grotius, Ludovic al XIV-lea a renunţat să pornească împotriva Olandei, deşi era hotărât să poarte un război nimicitor cu protestanţii din Nord. Din păcate, nu ştim ce carte de căpătâi are Bill Clinton pentru ceasurile sale de taină... Sau poate că se mulţumeşte doar cu un trabuc bun...

Gabriel CONSTANTINESCU

Privind înapoi cu mânie...

Un sârb şi ruinele casei sale (zona Belgrad)

Cine-o va mierli pe Câmpia Mierlei?

PARADOXUL ROMÂN & PARADOXURILE D-LUI SORIN ALEXANDRESCU

Apărută în 1998 la Editura Univers, cartea d-lui Sorin Alexandrescu, *Paradoxul român*, a fost primită cu un deosebit interes de "anumită parte" a elitei intelectuale româneşti. Lansată în ziua de 4 decembrie 1998, la sediul Uniunii Scriitorilor, în prezenţa unui numeros şi select public, cartea s-a bucurat, câteva zile mai târziu (15 decembrie 1998), şi de o amplă dezbatere la sediul GDS, la care au participat, de asemenea, reprezentanţi de frunte ai intelectualităţii noastre. Deosebitul interes în jurul acestei apariţii nu se datorează faptului că autorul ei este un distins intelectual, ambasador al culturii româneşti în străinătate, ci şi unuia dintre subiectele pe care le abordează: *fenomenul legionar* (subiect ce pare să obsedeze, în ultimul timp, mediile noastre intelectuale de stânga). Că aşa stau lucrurile o demonstrează şi faptul că dezbaterea de la sediul GDS a fost cantonată, aproape în întregime, asupra capitolului care se ocupă de acest subiect.

Cartea d-lui Sorin Alexandrescu se vrea a fi una de istorie, şi aşa a şi fost receptată de către majoritatea celor ce au zăbovit pe marginea ei cu ocazia lansării: "*Paradoxul român* are ca obiect istoria României. Ai zice, citind-o, că aparţine unui istoric de profesie. Ceea ce Sorin Alexandrescu nu este" (Laurenţiu Ulici); "Sub acest titlu eseistic, *Paradoxul român*, se ascunde de fapt o sinteză de istorie a României contemporane..." (Mircea Martin); "În perioada de dinainte de război, criticii literari puteau scrie istorii ale civilizaţiei. După război, multă vreme, asemenea cărţi nu au mai fost cu putinţă. Noi toţi am fost descurajaţi şi ne-am refugiat în estetic. Acum, iată, s-a scris o asemenea carte nu de un istoric, ci de un istoric literar" (Nicolae Manolescu); "*Paradoxul român* de Sorin Alexandrescu este o carte de istorie în sensul cel mai înalt, ceea ce, pentru mine, înseamnă o carte care se naşte din efortul de a-ţi privi istoria fenomenologic, adică ochi în ochi" (Gabriel Liiceanu).

Pentru a scrie această "carte de istorie" autorul elaborează o nouă metodologie, una *sui generis*, pe care o anunţă încă de la început. Iată ce spune în prefaţă, la p. 5: "Istoriografia nu se mai poate scrie astăzi în vidul dintre ochiul care citeşte, mâna care scrie şi realitatea citită sau scrisă. Istoricul nu se confruntă numai cu realitatea, ci şi cu alte cărţi, *cu cei care îi arată ce să vadă şi cu cei care îi spun ce să scrie*" (s.n.). Mărturisesc că, oricât m-aş strădui, nu pot să înţeleg textul subliniat altcum decât *ad litteram*. Desigur, în munca sa, istoricul consultă şi alte lucrări elaborate în legătură cu subiectul pe care îl studiază, ţine cont şi de părerile sau de sugestiile altora, însă preia toate acestea critic, confruntându-le cu realitatea şi ascultând, atunci când se impune, şi "vocea celuilalt". Or, tocmai aceasta nu face d-l Sorin Alexandrescu. Dumnealui, mai ales când "studiază" fenomenul legionar, mai mult decât de realitate, ţine cont de ceea ce alţii "îi arată să vadă şi îi spun să scrie", considerând ca adevăruri de netăgăduit (şi preluându-le ca atare, ba chiar amplificându-le uneori) toate elucubraţiile detractorilor care au diabolizat de-a lungul timpului Mişcarea Legionară. Mai mult chiar, dumnealui preia, fără cel mai elementar spirit critic, toate aberaţiile pe care le conţin materialele de propagandă gen *Pe marginea prăpastiei*, sau alte broşuri, scrise mai ales în timpul regimului comunist. Cât despre ascultarea "celorlalte voci", nici vorbă! Urmărind cu atenţie cele aproape o sută de note de la sfârşitul capitolului al V-lea, consacrat fenomenului legionar, constaţi cu uimire că autorul scrie despre Mişcarea Legionară fără să fi citit vreo carte legionară! Toate citatele pe care le reproduce din literatura legionară sunt împrumutate din scrierile tendenţioase ale unor Zigu Ornea, Leon Volovici, Francisco Veiga ş.a.

Această manieră de lucru îi joacă, fireşte, destule feste. De exemplu, la p. 208, reproduce un fragment din scrisoarea pe care Codreanu o adresează, pe 26 martie 1938, lui Iorga, în legătură cu lichidarea de către autorităţi a comerţului legionar, iar în nota 17 de la p. 258, după ce indică sursa ("Citat după Zigu Ornea, op. cit., p. 315"), continuă cu o nedumerire: "Nu îmi este, de altfel, clar de ce Codreanu îi scrie lui Iorga, ministru de stat în guvernul patriarhului Miron Cristea, de atunci, şi nu lui Argetoianu, ministrul industriei şi comerţului, sau altui ministru mai calificat în problemă. Totuşi, poate pentru că autorul scrisorii se simţea mai aproape «sufleteşte» de Iorga? Un interesant paradox". Dacă ar fi citit în întregime scrisoarea cu pricina, pe care putea să o găsească în volumul de *Circulări şi Manifeste* sau în presa timpulu, ar fi înţeles de ce Codreanu i se adresează lui Iorga şi nu altcuiva. Ar fi aflat, astfel, un lucru pe care îl ştie oricine s-a ocupat cât de cât cu istoria Mişcării Legionare, şi anume că, după instituirea dictaturii regale (în februarie 1938), Iorga a pornit o susţinută campanie, în presă şi în Parlament, împotriva legionarilor, cerând cu insistenţă autorităţilor lichidarea comerţului legionar, pentru că, scria el în *Neamul Românesc*, "acolo, printre blide, se pun la cale comploturi şi se pregătesc revoluţii" (am citat din memorie).

Dar d-l Sorin Alexandrescu nu numai că scrie despre Mişcarea Legionară fără să fi parcurs cel puţin o carte din literatura acesteia, ci emite chiar şi judecăţi de valoare asupra acestei literaturi, doar pe baza celor câteva citate oferite de alţii! Iată ce spune dumnealui, în legătură cu aceasta, la p. 202: "Citite astăzi, cărţile lui Corneliu Zelea Codreanu şi Horia Sima dezvăluie o sărăcie de idei uluitoare: slabă coerenţă conceptuală, nici o argumentare, nici o legătură cu realitatea, doar metafore fierbinţi, simboluri atemporale, patos stilistic şi o permanentă ardoare mistică în cuvinte şi gesturi". Şi în continuare îşi argumentează aceste aprecieri citând un fragment din *Pentru legionari* (un text de doar zece rânduri), pe care îl împrumută din opera lui Francisco Veiga. Este vorba de pasajul în care Codreanu se lasă ispitit de "gândul retragerii în munţi". Analizând acest text, d-l Sorin Alexandrescu are pretenţia că demontează întreaga retorică legionară! De fapt, dumnealui se şi contrazice de la o pagină la alta, făcând aprecieri asupra acestui text: "Imaginea haiducească din acest text nu era, fără îndoială, decât ceea ce astăzi am putea numi un poster bine compus. Atât de bine compus încât este luat în serios, fără de voie, şi de domnul Veiga" (p. 203). Pentru ca, doar câteva rânduri mai departe, să spună despre acelaşi text: "Regret ironia scăpată din condei, dar un asemenea text nu poate fi altfel comentat. Căci el este nu numai manipulant fără jenă, dar este şi prost redactat ca act manipulatoriu în sine" (p. 204). Nu ştii ce să mai crezi! A fost *bine compus*? A fost *prost redactat*?...

Dar "istoricul" improvizat mai face şi alte afirmaţii, dintre care unele sunt de-a dreptul scandaloase. Astfel, el afirmă, nici mai mult nici mai puţin, că Zelea Codreanu ar fi comis şi alte asasinate decât cel împotriva lui Manciu! În nota 23 de la p. 259, după ce indică sursa din care a citat o declaraţie a lui Moţa în legătură cu cazul Vernichescu, el comentează un text al lui Mircea Vulcănescu referitor la Moţa şi Codreanu: "Vorbind despre plecarea, cam neaşteptată, a lui Moţa în Spania, Mircea Vulcănescu crede că adevărata cauză a fost căinţa lui pentru uciderea lui Vernichescu; el ar fi plecat «la judecata lui Dumnezeu»... În acelaşi loc Vulcănescu opinează că şi Codreanu era «frământat de remuşcări» pentru uciderea lui Manciu. Curioasă este deci diferenţa pentru legionari dintre judecata lumească şi cea divină... Şi mai curios este că mintea atât de lucidă a lui Vulcănescu pare a cădea pradă, aici, aceluiaşi «delir sublim» de care sufereau şi Codreanu şi Moţa. Căci Vulcănescu nu explică faptul, crucial pentru mine, de ce Moţa şi mai ales Codreanu, dacă au suferit atâta de aceste crime, nu şi-au făcut niciodată publică suferinţa; ba mai mult, Codreanu a mai înfăptuit, *direct* sau indirect, şi alte crime". Am citit multă literatură antilegionară, am trecut prin reeducarea de la Aiud (unde s-au debitat tot soiul de absurdităţi împotriva legionarilor şi, mai cu seamă, împotriva lui Codreanu), dar n-am citit şi nu am auzit pe nimeni acuzându-l de aşa ceva! E adevărat, unii insinuează că el ar fi autorul moral al asasinării lui Duca şi a lui Stelescu, dar nimeni nu-l acuză că el personal ar mai fi comis şi alt asasinat decât cel (în legitimă apărare) împotriva lui Manciu. Şi iată-l acum pe d-l Sorin Alexandrescu făcând asta fără să aducă nici cea mai mică dovadă! Dacă această acuză nu este cumva "o scăpare din condei", ca atâtea altele, atunci cu siguranţă că autorul sau a căzut pradă aceluiaşi "delir sublim", pe care-l atribuie lui Codreanu şi Moţa, sau, pur şi simplu, spune un neadevăr cu bună-ştiinţă, ceea ce ar fi foarte grav într-o pretinsă lucrare de istorie, căci unui istoric nu i se permite să facă afirmaţii pe care nu le poate proba cu documente.

Încercând să explice cauzele apariţiei Mişcării Legionare, d-l Sorin Alexandrescu spune: "Legionarismul se naşte din absurdul antiliberalism de după război, absurd pentru că liberalismul repurta tocmai atunci succesele lui cele mai mari! Noii veniţi în politică nu sunt însă interesaţi de aspectele lui pozitive - de posibilitatea, de exemplu, de a participa pentru prima oară, datorită noilor reforme, la economia şi gestionarea ţării -, ci de imperfecţiunile lui. Aceşti noi veniţi - ţărani, muncitori, intelectuali, mici burghezi - gândesc şi acţionează pe bază de resentiment faţă de «puternicii zilei» şi atacă înverşunat exact sistemul care i-a creat pe ei înşişi ca cetăţeni [impardonabilă cacofonie pentru un literat - n. n.]: democraţia liberală". Şi mai departe: "Legionarismul... nu inventează nimic nou, ci aduce la suprafaţă, explicit, tot ceea ce exista implicit, potenţial, ascuns în societatea românească încă din secolul al XIX-lea: excluderi, prejudecăţi, mituri în loc de politică, inexistenţa unei societăţi civile, ruptura stat/societate etc." Va să zică, pericolul comunist care se profila la graniţa de est a abia reîntregitei Românii era doar o prejudecată! Căci temeiul prim al apariţiei legionarismului îl constituie tocmai acest pericol. Mişcarea Legionară, ca de altfel toate mişcările de dreapta din Europa de după primul război mondial, a apărut ca o reacţie împotriva comunismului care, instalat în Rusia cu concursul discret al democraţiilor occidentale, a fost perceput ca un pericol de o mână de tineri abia ieşiţi din adolescenţă. Actul de naştere al Mişcării Legionare a fost semnat încă din 1918, în pădurea Dobrina, unde aceşti tineri, în frunte cu Corneliu Zelea Codreanu, au făcut următorul legământ: "Dacă armata bolşevică va trece Nistrul şi apoi Prutul, ajungând să încalce şi locurile noastre, noi să nu ne supunem, ci să ne retragem cu toţii în pădure...". În consecinţă, toate acţiunile lui Codreanu din perioada următoare (1919-1922) sunt îndreptate împotriva acestui pericol, iar mai târziu componenta principală a Mişcării Legionare rămâne tot *anticomunismul*. Este adevărat, pe măsură ce a evoluat şi s-a închegat ca grupare politică, dar mai ales ca stare de spirit, ea a devenit şi antiliberală (sau, mai exact, antipoliticianistă), această adversitate constituind a doua componentă a Mişcării Legionare, *antipoliticianismul*. Desigur, analiza subtilă şi sofisticată pe care o face d-l Sorin Alexandrescu "scormonind în retorica ascunsă a textelor, în cutele discursului politic şi în meandrele mentalităţii" este interesantă ca exerciţiu intelectual, însă este total neproductivă ca metodă de investigare istorică. Pentru că, de exemplu, a trage concluzia, în urma unei astfel de analize, că legionarii "acţionează pe bază de resentiment" atunci când luptă împotriva demagogiei şi corupţiei, este o aberaţie. După cum tot aberaţie este şi concluzia că "legionarismul este cel care oferă viitoare modele de conduită şi de discurs comunismului şi extremismului postcomunist din a doua jumătate a secolului". Comunismul nu a avut nevoie de modele de împrumut; el a venit peste noi cu propriile lui modele şi cu propriul său discurs. Numai d-l Sorin Alexandrescu pare să ignore acest fapt!

Dar studiul în discuţie nu este interesant pentru concluziile la care ajunge autorul cu privire la Mişcarea Legionară, pentru că acestea nu se deosebesc cu nimic de ale celor "care îi arată ce să vadă şi îi spun ce să scrie", ci este interesant pentru strădania de "a elibera" elita intelectuală interbelică (şi în special pe Mircea Eliade) din "captivitatea legionară". Acest lucru este observat şi de d-l Alexandru Paleologu în interviul acordat lui C. Stănescu în *Adevărul literar şi artistic* (anul VIII, nr. 459, 9 martie 1999): "Deci: cartea lui Sorin Alexandrescu are pasaje foarte frumoase, e scrisă suplu, într-o intenţie evident bună, aceea întâi de a-l scoate pe unchi-său basma curată, ceea ce e foarte onorabil" (d-l Sorin Alexandrescu este nepot de soră al lui Mircea Eliade). Această încercare de "eliberare" este făcută însă nu atât pentru a-i reabilita pe respectivii intelectuali, ci pentru a lipsi Mişcarea Legionară de girul lor. De altfel, acest lucru este insinuat şi de d-l H.-R. Patapievici în intervenţia sa la dezbaterea de la sediul GDS: "...mişcarea legionară a beneficiat de sprijinul sau simpatia deschisă a unor figuri eminente ale culturii noastre, prin care ea şi-a legitimat valoarea, după al doilea război mondial, prin succesul lor important în cultura occidentală".

Pentru a-i reuşi această "eliberare", d-l Sorin Alexandrescu desparte, oarecum arbitrar, caracterul religios de cel politic al Mişcării, susţinând că "interpretarea religioasă a fost motivul apropierii lui Eliade de legionarism" (p. 234). Apoi, în alt loc, extinde această perspectivă asupra întregii epoci: "Ambiguitatea dintre religios şi politic nu este numai perspectiva lui proprie, ci aparţine întregii perioade interbelice... Perspectiva lui Eliade... este aceeaşi cu a lui Nae Ionescu, Cioran, Goga, Crainic şi atâţia alţii. La toţi, confuzia politicului cu mitul (ori cu religiosul - sau ortodoxul) a funcţionat ca o axiomă. Atitudinea de de-realizare a realităţii, şi deci de autoamăgire, a fost cvasi-generală" (p. 241).

Şi iată-l inventând teza "miopiei politice", pe care, în carte, o atribuie numai lui Eliade, dar despre care, în amintita dezbatere, spune că "s-ar putea generaliza şi asupra lui Cioran sau Noica şi a altor intelectuali"!

Închei citând părerea d-lui Alexandru Paleologu în legătură cu această miopie: "...n-a fost nici o miopie, a fost o opţiune foarte clară" (izvorâtă, adăugăm noi, din "provocările veacului"; ale unui veac din care d-l Sorin Alexandrescu pare să fi înţeles paradoxal de puţin...).

Demostene ANDRONESCU

VASUL, CIOBURILE ȘI POVESTEA

trei moduri de abordare a fenomenologiei religioase

După ce, în două numere anterioare, am expus oarecum contrapunctic concepția lui I.P. Culianu și a lui M. Eliade privitoare la faptul religios, nu este lipsit de interes să aducem în scenă o a treia poziție, cea *tradiționalistă*, al cărei intransigent apolog a fost, la noi, Vasile Lovinescu. Dincolo de anumite divergențe, ea prezintă afinități cu gândirea eliadiană, fapt recunoscut și de René Guénon: "Eliade este aproape total de acord, în general, cu ideile tradiționale, dar nu îndrăznește s-o arate prea mult în ceea ce scrie, din teama de a nu brusca concepțiile oficial admise."[1]

Ceea ce reproșează Eliade teoreticienilor Tradiției, de exemplu lui Ananda Coomaraswamy, este "excesul de sistematizare metafizică"[2], în timp ce aceștia îi critică prudența terminologică, ezitările în a afirma răspicat principiile ultime, "amputarea mitului de jumătatea superioară"[3]. Obiecțiile sunt într-o oarecare măsură întemeiate, mai ales că el însuși, în calitate de "istoric al religiilor", este încercat uneori de regretul de "a-și fi sacrificat frumoasa carieră spirituală visată în tinerețe pentru un scrupul de probitate științifică"[4]. De asemenea, nu o dată își manifestă nemulțumirea față de timiditatea propriei generații de cercetători ai religiilor, responsabilă de regresul acestei discipline. Și e instructiv să aflăm chiar de la el că această situație o explică prin faptul că promotorii ei nu sunt în același timp metafizicieni, teologi sau artiști[5], deci și altceva decât oameni de știință în sens îngust. În afară de această convingere, numeroase alte pasaje esențiale din scrierile lui susțin menționata înrudire spirituală.

Mitul este definit în cel mai pur stil "esoterist", făcând apel la formula spațializării timpului, arătând că el "povestește întotdeauna că... un eveniment a avut loc în sensul exact al termenului..."[6]. Iar pentru a explica originea lui, folosește un termen aproape identic cu "non-umanul" lui Guénon: "Mitul nu e tardiv decât ca formulă; dar conținutul lui e arhaic și se referă la sacramente, adică la acte care presupun o realitate absolută, extra-umană."[7] El derivă dintr-un rit sau o concepție metafizică primordială, scrie într-o recenzie din 1939, *Cărțile populare în literatura română*[8], și nu vorbește decât de realități, deoarece *sacrul* este *realul*[9], expresie care întâlnește jocul etimologic al lui V. Lovinescu: "Sangraal înseamnă, totodată, Sânt Graal, Sangréal, adică Sânge Regal, dar și Sânge Real..."[10]

După cum mitul are o origine non-umană, produsele folclorice nu au o proveniență populară. Ele "...sunt populare nu prin originea și semnificația lor, ci prin aderența directă a maselor."[11] Faptul că memoria populară este anistorică "nu implică nici «o origine populară» a folclorului..." (*MER*, 41).

În ce privește aspectul transmiterii și păstrării tradiției, și Eliade remarcă în mai multe categorii de documente că fenomenul ocultării unei doctrine apare când societatea care o păstra este pe cale să se schimbe radical. Atunci când băștinașii simt că nu mai pot conserva intact tradițiile, se întăresc societățile secrete și societățile de mistere. "Lumea se schimbă chiar și la primitivi, anumite tradiții ancestrale riscă să se altereze: pentru a evita deteriorarea, doctrinele sunt din ce în ce mai pecetluite de secret" (*MVM*, 287). Iar ca exemple de transmitere a unui mesaj important prin intermediul literaturii, citează secta acelor *Fedeli d'Amore*.[12]

Mai puțin clar în teoria similară emisă de Guénon este rațiunea pentru care un grup esoteric perfect conștient de misiunea lui, în calitate de ultim reprezentant al unei forme tradiționale, ar încredința-o de bunăvoie memoriei colective.[13] Pentru că, ne-am putea întreba, dacă doctrina ar fi pe cale de dispariție, nu înseamnă că nici foștii ei deținători nu mai sunt conștienți, și deci nu mai pot încredința ceva ce nimeni nu mai înțelege corect? Iar, pe de altă parte, dacă ea este încă vie pentru aceștia, de ce să o încredințeze unui mediu care a devenit refractar?

Problema se pune însă nu la nivelul acestui gen de colegiu sacerdotal, sau al membrilor unei societăți de mistere, ci la nivelul straturilor populare. Constatând tocirea sensibilității metafizice la majoritatea contemporanilor lor, ei ar hotărî să înfățișeze învățătura sacră sub o formă accesibilă, care să corespundă noului orizont mental al majorității. Formele în care sunt turnate vechile sisteme teoretice pot aparține creațiilor culte, marcând actul de naștere al literaturii (lucru evident odată cu Dante ori Shakespeare), sau populare, anonime (povești, balade etc.). Aici, părerea lui Eliade se întâlnește cu a lui Guénon, care "consideră basmele ca niște reziduuri ale tradițiilor esoterice dispărute."[14] Lovinescu, în schimb, admite și cazul "unei concomitențe a basmului cu doctrina inițiatică, pe care o prezenta mascat" (*idem*), sprijinindu-și afirmațiile pe predica paralelă a Mântuitorului: de-a dreptul, pentru cercul apostolilor, și în parabole, pentru ceilalți. "Am putea spune că inițierea și basmul vehiculau o dublă circulație a adevărului, una prin circuitul sanguin, celălalt prin limfa organismului social" (*id.*, 14).

Există și alte teme, de cel mai înalt interes metafizic, față de care Eliade și-a manifestat preferințele. Una dintre acestea, consonantă cu adagiul tradițional "lumea este un Om Mare", afirmă preexistența unei mari unități originare anterioare Creației. Descoperirea Omului Universal a constituit una dintre obsesiile tinereții, care poate fi detectată încă din articolul *Apologia virilității*, publicat în 1927, și urmărită pas cu pas în diferite studii despre folclor, în consemnările "de vacanță", înainte ca rezultatele căutărilor lui să fie integrate în micromonografiile deceniilor 4-5. De altfel, în prefața *Comentariilor la Legenda Meșterului Manole* (1942)[15], recomandă citirea lor împreună cu *Cosmologie și alchimie babiloniană* (*CAB*)[16], *Magic, Metalurgy and Alchemy, Ierburile de sub Cruce, Notes sur le symbolisme aquatique* și *Mitul Reintegrării*, arătând că "ele fac parte din aceeași «familie» de studii gândite, elaborate și în parte definitiv redactate în anii 1935-1938" (*id.*) Un alt proiect nerealizat fusese anunțat cu titlul *Antropocosmos*, în care desigur că aveau să fie analizate în amănunt figurile mitice ale Omului Universal: Purușa, Pan'ku, Gayomard, Ymir, Adam Kadmon etc.

Cosmologie și alchimie... (1937) tratează, în realitate, aceeași problemă: scindarea Creației în *microcosmos* și *macrocosmos*, a *subiectului* de *obiect*, generând lumea așa cum o cunoaștem azi. Lista de omologii dintre Cer și Pământ enumerate la babilonieni și în alte civilizații ale vechiului Orient, credințele asupra sexualității pietrelor, plantelor și metalelor, au un scop: să arate că sexuarea lor se datorează despicării unității inițiale (care nu putea fi decât androgină), generând *bipolaritatea* principiilor cosmologice întipărită în lucruri. Sciziunea ar explica și setea de totalitate a individului, nostalgia după unitatea pierdută. Autorul urmărește să demonstreze că ea constituie una dintre instituțiile primare, un adevăr metafizic care ulterior dă naștere unei întregi serii de fenomene religioase. "Unificarea Realului despicat prin Creație [este] eterna pasiune a sufletului omenesc [...] care precede orice simbol, orice mit, orice cultură." (*idem*, 490).

În *Mitul Reintegrării* desfășoară o amplă erudiție pentru a dezghioca semnifi-cația profundă a unor străvechi și larg răspândite credințe despre androginia divinității. Scrutată din înălțimi metafizice, formula ar denota, în fond, coincidența dintre *manifestat* și *nemanifestat*, între *esse* și *non-esse*. Această ontologie a omului arhaic nu s-a putut păstra nealterată de-a lungul timpului și nici nu a supraviețuit în aceeași formă în toate culturile. În India, Babilon, Egipt, s-a menținut mai bine (cf. ed. cit., 385); însă treptat a fost înlocuită de ideologia perechilor primordiale (Yma-Ymal, Bel-Belit, Nun-Nunet), însemnând "o versiune mai tardivă și mai raționalistă a mitului «omului primordial» care era androgin" (*ibid.*, 377).

Asistăm deci la o sărăcire treptată a înțelegerii plenare inițiale, fenomen urmărit de Eliade și la nivelul producțiilor folclorice. Însuși fantasticul care "permeează" aceste creații reprezintă o primă regresiune a unor date anterioare: "căci experiența, nu cunoașterea formală alcătuiește «fantasticul...»"[17], adică (re)trăirea, (re)ascultarea unui mit, a unei legende; pe scurt, contactul direct cu sacrul, universalitatea acestui proces îl va determina să-i confere rangul de "lege a degradării sensului". "Vom încerca să dovedim că istoria vieții mentale a omenirii, departe de a însemna o necontenită evoluție, e străbătută de un ritm al degradării și al morții instituțiilor fundamentale; și că această descompunere lentă a unor sinteze mentale... poate fi reconstituită în etapele ei mai importante". (*CAB*, 492).

Excepționala importanță a acestei descoperiri rezidă în faptul că ea face, cum arată autorul ei, din legea conservării materialului un simplu corolar. Prin ea se repune în drepturi un principiu care explică nu numai domeniile lumii fizice, profane, ci și etapele sacre ale Cosmosului, furnizând un model de circulație între polul sacru și polul profan al lumii.

Latura complementară a procesului ar constitui-o tendința memoriei colective de a nu reține din evenimentele istorice decât ceea ce se subsumează arhetipurilor.[18] Or, exact năzuința neconte-nită de repliere pe tipare sacre generează "imperialismul" formelor religioase, reliefat în numeroase rânduri de Eliade.[19] Pe baza ei, trage concluzii decisive asupra esenței și istoriei fenomenelor religioase: "Tocmai această tendință către arhetip, către restaurarea formei perfecte - față de care un rit, un mit sau o divinitate oarecare sunt simple variante, adeseori destul de palide - face posibilă istoria religiilor. Fără ea, experiența magico-religioasă ar crea necontenit forme fulgurante și evanescente de zei, mituri, dogme etc., iar cercetătorul s-ar găsi în fața unei puzderii de tipuri mereu noi, care nu i-ar îngădui nici o posibilitate de ordonare a faptelor" (*IS*, 151).

Să observăm că acest gen de contraargument e valabil și împotriva evoluționismului în biologie. Dacă adaptarea la mediu ar fi principiul suprem al vieții, lucrând necontenit, nu ar mai exista granițe precise între specii și ele nu ar mai putea fi distinse.

Orice creație, cu atât mai mult crearea lumii de către o Ființă Supremă, coincide cu o masivă irumpție a sacrului. Manifestarea lui, atât în substanța intimă a Universului, cât și prin hierofanii și revelații, echivalează întotdeauna cu introducerea unei stări de ordine la toate nivelele. (Nu e întâmplător că cea mai deplină ordine de drept domnește într-o societate odată cu instaurarea unei noi religii, numită, de altfel, "lege"). Sacrul se opune, de aceea, entropiei, contrazicând legea a doua a termodinamicii, datorită căreia informația și energia se deteriorează. Prin această acțiune antidestructivă, el este singurul factor în măsură să explice toate fenomenele care încalcă această "lege de fier": creșterea și dezvoltarea organismelor, edificarea construcțiilor etc. Într-un fel, ne putem raporta la sacru ca la cea mai înaltă formă de energie, a cărei experimentare, trăire, deschide calea materializării ei.

Această degradare este responsabilă de faptul că din mit (produs al unei concepții metafizice primordiale) se desprind legende, superstiții, rețete de medicină populară etc.[20]: că simbolul cosmologic al Arborelui Lumii la mesopotamieni, devine o emblemă a fertilității în lumea egeeană, traducând ontologicul în termeni biologici; și, nu în ultimul rând, că mandragora capătă treptat trăsăturile unei zeițe a vegetației, iar străvechi teofanii se antropomorfizează, ca în spațiul helenic. "Considérée herbe sacrée et sertilisatrice, il est vraisembable que la mandragore soit devenue «déesse» qu'a partir d'un certain moment on l'ait vue sous forme humaine: le processus religieux est le même qui transforme le «sacré» d'un tas de pierres (*hermae*) en le dieu Hermes, un palladion en la déesse Pallas. Ce processus d'information du sacré, de personification de la realité absolute, de cristalisation d'un symbole métaphysique et théologal en «formes» et en «drames», - le processus de degradation des principes par une «chute» souvent tres nettement definie, dans le *concret* - fera l'objet d'une ample analyse dans la II-e partie de notre étude."[21]

Însă acest studiu, conceput tocmai pentru a exemplifica principiul degradării sacrului prin destrămarea mitului Arborului Lumii în nenumărate legende despre plante de leac, nu a mai fost încheiat niciodată. El pare a fi împărtășit chiar soarta obiectului studiat. Ecouri ale lui au rămas risipite prin diverse articole sau chiar în lucrări mai târzii: «mitul originii leacurilor este întotdeauna cuprins în mitul cosmogonic».

(va urma)

Florea TIBERIAN

NOTE

1) *Dintr-o scrisoare către un corespondent*, citată de Philippe Baillet în prefața cărții lui Claudio Mutti, *Penele Arhanghelului*, ed. Anastasia, Buc., 1997, p. 31.
2) *Mefistofel și androginul (MA)*, ed. Humanitas, Buc., 1995, p. 81.
3) Vasile Lovinescu, *Mitul sfâșiat (MS)*, ed. Institutul European, Iași, 1993, p. 44.
4) *Imagini și simboluri (IS)*, ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 34.
5) *Nostalgia originilor (NO)*, ed. Humanitas, Buc., 1994, pp. 94, 95.
6) *Mituri, vise și mistere (MVM)*, în *Eseuri*, ed. Științifică, Buc., 1991, p. 122.
7) *Mitul eternei reîntoarceri (MER)*, în ed. cit., p. 30.
8) În antologia *Meșterul Manole*, ed. Junimea, Iași, 1992.
9) *Sacrul și profanul (SP)*, ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 89.
10) *Incantația sângelui*, ed. Inst. European, Iași, 1993, p. 122.
11) *Mitul reintegrării (MR)*, în antologia *Drumul spre centru*, ed. Humanitas, Buc., 1991, p. 353.
12) V. *Nașteri mistice*, ed. Humanitas, Buc., 1995, p. 165.
13) Cf. *Simboluri fundamentale ale științei sacre*, ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 33.
14) V. Lovinescu, *Creangă și Creanga de Aur*, ed. Rosmarin, Buc., 1996, p. 13.
15) De aici, *CLMM*, în antologia *Drumul spre centru*, ed. cit.
16) *Idem*.
17) *Teme de folclor și creația artistică* (1933), în antologia citată.
18) V. *Cărțile populare...*, ed. cit.
19) De ex., în *Tratat de istorie a religiilor*, ed. Humanitas, Buc., 1992, p. 150.
20) *Cărțile populare...*, ed. cit.
21) *La Mandragore et l'Arbre Cosmique* (1942), reeditat în *Morfologia religiilor*, ed. Jurnalul literar, Buc., 1993, p. 229.

CRONICA UNEI GAFE EDITORIALE

În luna martie a acestui an, la Editura Dacia, inaugurând noua colecție intitulată «Politica», a apărut o carte a d-lui Răzvan Codrescu[1], al cărei titlu – *Exerciții de «reacționarism»* – șochează și incită în același timp. Îi *șochează* pe cei care sunt încă «obișnuiți să exalte[2] "revoluția" și să veștejească "reacțiunea"» (cum spune autorul în «Nota preliminară»), uitând că «*revolutio* înseamnă "întoarcere înapoi", în timp ce *reactio* este "facere din nou", "schimbare", "primenire"»; și îi *incită* pe acei nonconformiști care bâjbâie să (re)descopere temeiurile și sensul firesc al lumii în care trăim.

Înainte de a face câteva considerații cu privire la valoarea textelor și actualitatea temelor puse în discuție, îmi voi îngădui să zăbovesc asupra calității editoriale a acestei apariții (pe care am căutat s-o definesc prin chiar titlul recenziei de față). Este de neînțeles cum o editură cu tradiție și bun renume precum «Dacia» a putut produce și pune pe piață o asemenea ediție dezastruoasă sub aspect tehnic, lipsită de cele mai elementare rigori editoriale[3]. De la jenanta copertă întâi (de concepție mai mult decât primitivă) pe care tronează, ca pe un magazin ProTV, fotografia autorului (mă îndoiesc că d-l Codrescu – a cărui poză nu-mi amintesc s-o mai fi văzut reprodusă pe undeva, în atâția ani de *activitate* publicistică – avea nevoie de o asemenea ieftină și de prost-gust «publicitate») și până la punerea în pagină complet aberantă (adevărată mostră de oligofrenie profesională), totul este făcut anapoda și de mântuială: dedicația (către scriitorul Marcel Petrișor) așezată meschin pe dosul paginii de cuprins; pagini cu distanța între rânduri inegală; spații libere lăsate fără nici un rost în partea de jos a unor pagini; cuvinte scrise – pe unul și același rând – când mai îngrămădit, cînd mai distanțat, pentru a se evita (de ce oare?) despărțirea în silabe; un caracter de literă de-a dreptul grosolan (pe care anumite sublinieri ale autorului abia se pot observa, probabil și din cauza hârtiei proaste); textul împins până pe ultima pagină, deasupra casetei tehnice etc. Dincolo de prejudiciile aduse autorului (la rândul său editor!), a cărui indignare este mai mult decât de înțeles, Editura Dacia și-a prejudiciat grav propria imagine. Îmi pare rău pentru directorul ei, d-l Radu Mareș, scriitor și editor altminteri respectabil, dar, cu încă două-trei «accidente» de acest gen, «Dacia» riscă, dacă nu falimentul, în orice caz alunecarea (nemeritată, totuși) într-o penibilă submediocritate. Chiar în condiții de acută criză financiară, o editură serioasă trebuie să-și respecte colaboratorii, cumpărătorii de carte și... pe sine însăși. Nu știu cum ar putea decurge lucrurile în continuare, dar sper că Editura Dacia va găsi o modalitate de a repara această gafă și de a preveni altele asemănătoare, recăpătându-și prețuirea tuturor[4], sub girul moral și intelectual al d-lui Radu Mareș și al proaspătului patronat (editura s-a privatizat, pare-mi-se, la începutul acestui an).

Din fericire, cartea este salvată, cred, prin valoarea intrinsecă a textelor și prin actualitatea problemelor puse în discuție, cel puțin din perspectiva simpatizanților dreptei sau a acelei categorii de public căreia autorul mărturisește a i se fi adresat cu predilecție: «...m-am ispitit să ofer câteva puncte de meditație mai degrabă celor cu atitudini încă nedefinite. Nu să-i conving, ci doar *să-i pun pe gânduri*. Adevăratele convingeri nu vin din afară, ci cresc dinlăuntru, după o "logică" numai de Dumnezeu știută. Cu această singură condiție: să fie omul *treaz*, adică "pus pe gânduri"...» (paginile 7-8).

Autorul (n. 1959) a devenit, cu timpul, o voce autorizată a dreptei tradiționale românești, în răspărul unei generații crescute în plin delir stângist. Echilibrat, fără complexe și temeinic informat, el s-a dovedit un critic pertinent și lucid al diferitelor ideologii stângiste, dar mai ales al principiilor laicist-cosmopolite și materialist-utilitare ale acestora. Nu a cruțat, pe de altă parte, nici devierile sau exagerările dreptei, fiind incomod nu numai ca adversar, dar și ca prieten, întotdeauna, însă, cu o bună-credință care nu cred că-i poate fi pusă la îndoială. Cititorii constanți ai *Punctelor cardinale* o știu la fel de bine ca mine.

Exercițiile de «reacționarism» (reunind 26 de texte publicate mai ales în *Ziua* și în *Puncte cardinale*, cu unele firești ajustări și adaosuri la introducerea în volum) continuă și adâncesc problematica dezbătută în cartea sa de debut, *Spiritul dreptei*[5]. S-ar impune, cred, ca ambele cărți să fie republicate, la un moment dat, într-un singur volum. Ca și cartea precedentă (din care se reiau 3 sau 4 texte, nu fără modificări), «cartea de față nu vorbește atât despre o dreaptă care a fost, cât despre una care s-ar cădea să fie. Nu atât despre o dreaptă politică, a acțiunii imediate, cât despre una spirituală, a vegherii neîntrerupte. Nu atât despre o dreaptă a soluțiilor conjuncturale, cât despre una rânduielilor eterne»[6].

Deși textele din acest ultim volum nu par orânduite tematic, ele au totuși o înlănțuire logică și o unitate ușor sesizabile la o lectură atentă. În toate, sau aproape în toate, sunt scoase în evidență și «reabilitate» principiile fundamentale ale Dreptei în general și ale Dreptei tradiționale românești în special (tradiție, spiritualism, naționalism, realism etc.), confruntate mereu cu «provocările» actualității. Punând în evidență aceste principii, pe care se fundamentează Dreapta autentică, nu cea retorică și conjuncturală (ce adeseori nu-i decât o stângă recondiționată), autorul se străduiește și reușește să le prezinte în esența lor vie și creatoare, făcând o netă distincție între *tradiție* și *tradiționalism*, *ortodoxie* și *ortodoxism*, *naționalismul firesc* și *naționalismul retoric și exclusivist*.

Așa, de exemplu, prezentând diferențele dintre *tradiție* și *tradiționalism* sau «apucătură» («apucătura fiind o formă curentă a tradiționalismului prost»), el spune: «Tradiția este o realitate întotdeauna *vie*, *dinamică* și *organică*; dacă un dat tradițional își pierde aceste atribute, atunci nu mai avem de-a face cu o tradiție propriu-zisă, ci doar cu o simplă relicvă a trecutului... Aceasta este și diferența fundamentală între *Tradiție* și *tradiționalism*: prima este *memorie creatoare*, al doilea este *memorie osificată*. Orice tradiționalism riscă, în ultimă instanță, să se constituie într-un cimitir al Tradiției, într-un formalism rigid și dezgustător, precum cel al fariseilor din vremea lui Iisus» (pag. 25). Deși nu agreez abuzul de citate, nu mă pot abține să nu reproduc și sfârșitul acestui edificator eseu: «Căderea Tradiției în apucături este semnul morții sufletești a unui neam – o formă de scleroză comunitară... Urgența acestei vremi ar fi să ne (re)descoperim tradițiile și să ne cenzurăm apucăturile. Să ne asumăm trecutul/memoria în spirit, nu în literă... Să părăsim idolii tribului pentru Dumnezeul Cel Viu, Care este *Alfa* oricărei tradiții și *Omega* oricărei apucături» (pag. 27).

De asemenea, în mai multe dintre eseurile din volum, e repusă în discuție problema naționalismului, care, «în sensul lui firesc, nu reprezintă decât conștientizarea, asumarea, apărarea și valorificarea creatoare a unei identități supraindividuale obiective» («Națiunile și bunul Dumnezeu»). Autorul analizează cauzele care au dus, în acest veac, la compromiterea nemeritată a naționalismului autentic și legitim, până la identificarea lui abuzivă și tendențioasă, de către ideologiile stângiste și mondialiste, cu șovinismul (xenofobia, rasismul). «Naționalismul – spune autorul, reluînd anumite considerații din *Spiritul dreptei* – nu este, cum se crede, doar o atitudine politică între altele; el înseamnă valorificarea la toate nivelurile a *specificului național* al unei etnii date, actualizarea creatoare a tradiției, expresia sincronică a unei diacronii legitimante» (pag. 56). În opinia sa, «tendinței dizolvante de uniformizare mondialistă, ce amenință să prefacă lumea într-o masă amorfă și sterilă... i se poate răspunde numai printr-o contra-tendință de recuperare și armonizare practică a *diferențelor specifice* – singura în conformitate cu ordinea ontologică și cu rațiunile ultime ale lumii lui Dumnezeu» («ordinea firească a lumii lui Dumnezeu» este un adevărat refren al scrisului său).

Bineînțeles, în volum sunt abordate multe alte teme, atât politice, cât și spirituale (*zóon politikón* și *homo religiosus* fiind, în realitate, două ipostaze complementare ale «omului istoric»). Aș semnala mai cu seamă rechizitoriul «idealismului materialist» («Sensul unei resurecții...»), definirea «adevăratului europenism» («În căutarea Europei pierdute», «A fi european» – texte strâns legate de «Icoana Europei creștine» din volumul *Spiritul dreptei...*), poziția fermă împotriva antieminescianismului mistificator («Oboseala de Eminescu») sau, în special spre sfârșitul volumului, punerea în discuție a unor probleme vitale ale creștinismului la acest sfârșit de veac și de mileniu (inclusiv raportul acestuia cu democrația).

În orice caz, dacă fie și numai răsfoirea acestui volum va reuși să-i «pună pe gânduri» măcar pe unii dintre cei ce se vor încumeta să-l deschidă, atunci editarea lui, chiar în condițiile gafei editoriale care-l umbrește atât de surprinzător și de nemeritat, nu va fi fost de prisos.

Demostene ANDRONESCU

[1] Răzvan Codrescu, *Exerciții de «reacționarism». Între* zóon politikón *și* homo religiosus, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1999, 128 pagini, preț neprecizat.

[2] Dintr-o evidentă (și greu scuzabilă) eroare redacțională, în loc de «să exalte», în volum apare «să excite» (v. pag. 7, nota)!

[3] «Artizanii» direcți ai acestei «performanțe» sunt cu grijă nominalizați în volum: Călin Stegerean (coperta), Monica Cremene (redactor), Ioan Rusu (tehnoredactor)... Trei, Doamne, și toți trei!

[4] Inclusiv a d-lui Codrescu, care-și încheia «Nota introductivă» (v. pag. 8) cu aceste cuvinte ce mi s-au părut (din cât îl cunosc) sincere: «Am răspuns, în felul acesta, unei solicitări mai vechi a Editurii Dacia, căreia îi păstrez neconvențională considerație și simpatie»...

[5] Răzvan Codrescu, *Spiritul dreptei. Între tradiție și actualitate*, Editura Anastasia, București, 1997, 200 pagini.

[6] *Spiritul dreptei*..., pag. 5.

"De la jenanta copertă întâi [...] și până la punerea în pagină complet aberantă [...], totul este făcut anapoda și de mântuială..."

POLITICA
RĂZVAN CODRESCU
EXERCIȚII DE „REACȚIONARISM"
DACIA

SFINȚI ROMÂNI

SFÂNTUL CALINIC DE LA CERNICA

Ceea ce se vede trebuie mărturisit la timpul potrivit. Precum i-a explicat Sfântul Calinic unuia dintre ucenicii săi: "Fătul meu, mulți sunt din călugări și mireni numai cu numele creștini, iar cu viața și faptele sunt departe de adevărul creștinătății; de aceea la unii ca aceștia nu ai voie să le arăți ce ai văzut la mine; iar pe cei ce-i vei cunoaște că sunt buni creștini și cred în darul și puterea lui Dumnezeu, ai voie de la mine să le arăți și să scrii, numai după ce mă voi duce din această lume trecătoare"

În textul ce urmează voi dezvălui doar o parte din minunile Sf. Calinic - și anume, ceea ce s-a făcut public prin monahii de la Sf. Mănăstire Cernica. Pentru restul, nu sunt vrednic și nici autorizat să vorbesc.

(urmare din numărul trecut)

OCHIUL BISERICII MAI-ÎNAINTE-VĂZĂTOR

Începând cu anul 1829, starețul Calinic de la Cernica intră într-o altă relație cu Divinitatea, relație caracteristică aleșilor. Pentru evenimentul petrecut atunci, nu cunosc o relatare mai autentică decât aceea a tradiției:

"Într-o dimineață din luna iulie 1829, după utrenie, Sf. Calinic citea liniștit în chilia sa icoaselele acatistului Sf. Nicolae; și cum citea așa, pe la icosul al VI-lea, și-a simțit pleoapele îngreunate, că era ostenit de privegherea cea de peste noapte și, vrând să se odihnească puțin, a adormit. Și i s-au arătat Sf. Nicolae îmbrăcat în veșminte strălucitoare arhierești, împreună cu Marele Mucenic Gheorghe purtătorul de biruință, în hainele lui ostășești, iar, mai în urma lor, fericitul întru pomenire starețul Cernicăi, Gheorghe. «Scoală-te, i-a zis Sf. Ierarh Nicolae, și să zidești în ostrovul cel mic o biserică în numele Sf. Mucenic Gheorghe». «Noi îți vom trimite tot ce-ți va trebui», a zis Sf. Mucenic. Iară starețul Gheorghe a adăugat: «Să n-ai nici o îndoială în inima ta!».

Acestea zicând, s-au depărtat de la dânsul. Și deșteptându-se cuviosul Calinic, s-a închinat și a început să citească mai departe icoasele acatistului, de unde le lasase, până la sfârșit. Și, îmbrăcându-și rasa, a trecut puntea în ostrovul cel mic, la Pimen, părintele său duhovnicesc, și l-a întrebat dacă nu cumva vedenia avută va fi fost vreo nălucire diavolească. Acesta i-a răspuns: «Nu, fiule, nu este o nălucire diavolească, ci adevărată vedenie dumnezeiască, pentru că și mie mi s-au arătat de trei ori în această noapte acești trei bărbați, zicându-mi să începi lucrul cât mai curând. Tocmai mă îmbrăcam să vin să-ți spun cele poruncite de ei»".

Acolo, în ostrovul cel mic, zis al Sf. Gheorghe, existau câteva chilii, printre care și aceea fostă a starețului Gheorghe - remarcabilul călugăr care, odinioară, jucase un rol esențial în transformarea tânărului creștin Constantin în monahul Calinic. Mai exista, de asemenea, o bisericuță cu hramul Sf. Gheorghe, ridicată de un anume Dan Brașoveanu. Aici hotărî Sf. Calinic să zidească noua biserică.

Banii necesari i-au venit din senin, precum îl anunțase Marele Mucenic în vedenie. Înainte de anul 1821, o parte din boierii pământeni, conspirând contra fanarioților, strânseseră o sumă serioasă. Au încredințat-o arhiereului Ioanichie, cu legământ că, dacă eșuează conspirația, iar ei sunt nevoiți să fugă, să se zidească o biserică.

Deși fanarioții fură izgoniți (din pricina simpatiilor lor eteriste), acei boieri complotiști - între timp dați pe față - se exilaseră în străinătate.

În anul 1831, izbucnind holera în Valahia, arhiereul Ioanichie a luat decizia de a zidi biserica. El a completat suma strânsă, cu propriile sale economii, și a plecat la Cernica, dând toți banii Sfântului Calinic. În anul 1832 Sfântul începe zidirea bisericii poruncite, care fu gata în 1836. Doi ani mai târziu, pe data de 18 ianuarie 1838, un cutremur mare lovește zona Bucureștilor, iar biserica proaspăt târnosită se dărâmă. Dar Calinic nici nu crâcnește. În 4 ani el o va zidi din nou, cu ziduri groase și puternice, ca de cetate, și cu chilii de jur-împrejur. Această biserică, sfințită în anul 1842, dăinuie intactă până în ziua de azi.

Ridicarea acelui sfânt locaș, în ciuda tuturor adversităților, a impresionat mult întreaga obște creștină. Iată de ce, în acatistul Sf. Calinic, la icosul al IV-lea, stă scris: "Astfel ai clădit o nouă biserică în cinstea Marelui Mucenic Gheorghe, deși erau cutremure și răzmerițe, lăsându-ne învățătură să avem credință peste toate îndoielile".

Dar Sf. Calinic nu s-a oprit la acea ctitorire. Între 1846-1848, el zidește încă două case ale lui Dumnezeu: biserica din schitul Pasărea și cea din satul Buești (care ținea de Sf. Mănăstire Cernica). Aici, la Buești, el seamănă în mijlocul câmpului, spre uluirea țăranilor. A fost, astfel, primul care a arătat rolul protector complex al salcâmului în Bărăgan, iar metoda lui a devenit astăzi clasică.

Însă acțiunile acestui om înduhovnicit stârniseră deja mânia forțelor ostile lui Dumnezeu. Prima dărâmare a bisericii Sf. Gheorghe a fost un semn limpede că împotriva lui Calinic se pregăteau lovituri mari. Neputând să-l ucidă în faptele sale, Satana a hotărât să-i ia viața.

RAUTATEA CEA VECHE A LUMII

Precum bine știu slujitorii Evangheliei, una dintre metodele uzuale prin care răul îl atacă pe un om îmbunătățit este prin apropiații aceluia, care cad aidoma lui Iuda. Pe la anul 1849, unul dintre oamenii aflați în preajma starețului Calinic reușește să-l otrăvească. Substanța și doza erau fatale, iar Sfântul ajunge efectiv pe moarte. La recomandarea sa, obștea din Cernica își alege chiar și un alt stareț, în persoana cuviosului Veniamin Catulescu.

Retras în chilie, Calinic se chinuia ziua și noaptea, așteptându-și sfârșitul. Unica lui armă rămăsese rugăciunea, iar unica lui nădejde era Dumnezeu. Către Acesta strigă el, într-un moment de durere sfâșietoare: "Doamne, Dumnezeul mântuirii mele, nu credeam și nu doream să mor otrăvit!".

Și iată, atunci, văzând chinurile dreptului său și bucuria Satanei, care se credea de neînfrânt, Dumnezeu a hotărât să intervină direct și pe înțelesul tuturora. El nu a decis doar să-l scape pe starețul Calinic, ci să-i rezerve și un rol de nebiruit întru edificarea Bisericii. Iată cum ne descrie tradiția acest moment crucial din destinul Sfântului: "Și îndată a auzit un glas tainic, spunându-i: «Nu vei muri de otravă, scoală-te și fii sănătos, că nu după mult timp ai să fii Episcop la Râmnicul Vâlcea, unde ai să îndreptezi Biserica și clerul, care este în scăzământ». Și odată cu acel glas tainic, s-a pomenit sănătos cu desăvârșire; și sculându-se, s-a dus în biserică. Era vremea când călugării cântau rugăciunile de miezul nopții.

Văzându-l monahii că se așează sănătos în strana sa, s-au minunat. După sfârșitul slujbei s-au dus cu toții la chilia Sfântului și l-au întrebat: «Ce minune este aceasta și cum de ești sănătos?» Iar el le-a spus cu de-amănuntul ceea ce a auzit de la acel glas tainic și toți părinții s-au bucurat și au dat laudă lui Dumnezeu".

Evenimentele se vor desfășura exact precum fuseseră prezise. În anul 1849, prin convenția de la Balta Liman, este numit domn al Valahiei Barbu Știrbei. Acesta, considerat de cler "om luminat și bun gospodar", s-a îngrijit îndeaproape de Biserică. Una dintre primele sale hotărâri a fost numirea de episcopi în scaunele văduvite. La 14 septembrie 1850, arhimandritul Calinic de la Cernica e ales în scaunul de Episcop al Râmnicului.

Trebuie precizat că Sf. Calinic s-a acomodat anevoie cu alegerea. Relativ de curând, respinsese o ofertă a lui Alexandru Ghica, care l-ar fi dorit Mitropolit. Acest stareț înduhovnicit nu voia să-și părăsească mănăstirea. Totuși, din pricina poruncii lui Dumnezeu, Care-l scăpase din ghearele chinurilor, Calinic acceptă.

Despărțirea arhimandritului de Sf. Mănăstire Cernica a fost sfâșietoare pentru inimile tuturora. Iată relatarea unui călugăr, martor ocular: "Și când a fost să plece din Cernica, a poruncit să tragă clopotul cel mare, să se strângă toți părinții în biserică (...). Și după ce s-au strâns toți în biserică, a venit și el înconjurat de cuvioșii părinți duhovnici și de alți părinți evlavioși (...) și le-a citit rugăciunea de iertăciune și apoi a început să le facă cuvânt de învățătură (...) Și așezându-se în strană, i-au sărutat mâna toți părinții, plângând după dânsul (...) Și după otpust au ieșit toți din biserică și sunetul clopotelor făcea pe tot muritorul să scoată lacrimi, chiar din inima cea mai cerbicioasă".

Dincolo, însă, la Craiova (unde se mutase Episcopia Râmnicului), clopotele trăgeau a veselie, iar mulțimea credincioșilor cânta: "Valahie, saltă și te veselește/ Că, iată, Calinic cel prea blând sosește".

Trebuie să fi fost o experiență cu mult tâlc acest drum care a început cu lacrimi și s-a sfârșit cu urale.

O BISERICĂ VIE

Când Sf. Calinic era ales Episcop, eparhia Râmnicului traversa o perioadă extrem de critică: la 27 martie 1847 un incendiu mistuise biserica Episcopiei din Râmnicu Vâlcea, astfel încât - în disperare de cauză - scaunul fusese mutat la Craiova. Văzând acestea, Sfântul începu, chiar din ziua următoare sosirii sale, o extraordinară lucrare de ctitorire, care va transforma dioceza, în doar 17 ani. Condacul 9 și icosul 9 al acatistului său descriu această lucrare în termeni foarte lapidari: "Cu râvnă ai împodobit Biserica lui Hristos, cu pravili de sfântă viețuire, cu școli, tiparnițe de cărți, toate spre mântuirea noastră și lauda Domnului (...)// Ai zidit de asemenea biserici, spitale, schituri și mănăstiri, unde cât mai multe suflete să găsească luminarea cea întru Sf. Duh..."

Pentru a înțelege anvergura operei lui Calinic, e suficient să privim starea duhovnicească actuală a României. Există două mari centre duhovnicești: Neamțul, cu Sf. Mânăstire Sihăstria, și Vâlcea, cu Sf. Mânăstire Frăsânei. Frăsâneiul, în forma contemporană, este ctitoria lui Calinic, nu numai în ceea ce privește construcția, cât și în duh, prin statornicirea regulamentului athonit. Monahii de la Frăsânei se pretind - și foarte probabil sunt - continuatorii direcți ai isihasmului practicat de Sf. Calinic. Rezistența spirituală a eparhiei Râmnicului, măreția ei din vremurile noastre, toate acestea se datorează lucrării ziditoare a lui Calinic; mai precis: lucrării Sfântului Duh săvârșite prin acel umil și blând călugăr de la Cernica.

Aidoma marilor ziditori ai lui Hristos, Calinic acționa cu o eficiență de necrezut în situații de criză. Astfel, el reconstruiește Episcopia din Râmnicu Vâlcea în anul 1854, în plin război dintre ruși și turci, când turcii tocmai invadaseră Oltenia. Sfântul primise poruncă să se întoarcă imediat la București cu arhiva Episcopiei; dar el pleacă în Vâlcea și - împotriva oricărei logici - începe să reclădească biserica episcopală, bolnița (adică spitalul) și seminarul. La fel de incredibil, acțiunea reușește deplin și se încheie în doar 2 ani. Pe data de 3 noiembrie 1856 totul era gata.

Într-o altă stare conflictuală, de altă natură, a fost ctitorit Frăsâneiul: pe vremea lui Alexandru Ioan Cuza, cu un an înainte de secularizarea averilor mânăstirești. Mare francmason, Cuza nu-i agrea deloc pe ortodocși; totuși întâlnirea cu Sf. Calinic l-a copleșit în asemenea măsură, încât a hotărât să excepteze proaspăta Mânăstire Frăsânei de la secularizare. Astfel, în plină epocă liber-cugetătoare, Calinic a ridicat nestingherit un bastion al Ortodoxiei, pe care ulterior nimic - nici măcar regimul comunist - n-a reușit să-l corupă.

Tradiția bănuiește că în aceste lucrări ale sale Sfântul acționa după povața directă a lui Dumnezeu. Este o bănuială întemeiată, deși aici nu ni s-au păstrat mărturii privind vedenii sau semne aparte.

"FULGER DE HAR"

Minuni, însă, sunt destule, căci întreaga activitate arhierească și pastorală a Sf. Calinic în eparhia Râmnicului este un șir de fapte miraculoase. Când l-a salvat de la moarte, Dumnezeu i-a dăruit lui Calinic puterea pomenită în Evanghelii, cea cu care fuseseră investiți apostolii: "Tămăduiți pe cei neputincioși, înviați pe cei morți, curățiți pe cei leproși, pe demoni scoateți-i" (*Matei* 18; 8). Tradiția monahală susține că Sfântul, care practica isihasmul, se învrednicise cu harul luminii taborice, după cum zice icosul 6 al acatistului său: "Bucură-te, cel învrednicit de Lumina Schimbării la Față". Desigur, dobândirea Luminii corespunde unui nivel de îmbunătățire spirituală atât de înalt, încât celelalte puteri se subînțeleg de la sine. Totuși, rare sunt exemplele, chiar printre sfinți, de oameni care au reușit să păstreze harul Luminii după ce au ieșit din izolare. Deși, ca Episcop, Calinic acționează energic în lume, harul de putere nu i-a fost luat. Icosul al 7-lea din acatist îl numește pe acest Episcop: "fulger de har"; și nu cred că aș fi putut găsi o exprimare mai adecvată.

În cele ce urmează, v-am pregătit descrierea câtorva dintre darurile și minunile Sf. Calinic. Sunt dintre cele mai cunoscute și - desigur - despre care se poate vorbi.

(va urma)

RADU COMĂNESCU

ORTODOXIA LUI NAE IONESCU (III)

Pr. Gh. CALCIU

(urmare din numărul trecut)

Consider că studiul lui despre iertarea creştină este foarte bun. În lupta dintre religie şi filosofie, dintre credinţă şi necredinţă, cel mai adesea s-a afirmat că religia creştină este biruinţa celor slabi asupra celor tari. Nietzsche este reprezentantul cel mai puternic şi cel mai periculos, prin arta demonstraţiei, dintre toţi aceşti susţinători ai teoriei.

Nae Ionescu scrie: "Religia celor slabi? Religia sclavilor? A, nu! Mai degrabă a eroilor" (p. 62).

Apoi continuă să arate că numai omul care nu mai cere nimic pentru el este un adevărat creştin. Cine nu mai există pentru el, cine şi-a omorât ambiţiile şi poftele trupeşti, acela este cu adevărat creştin.

Iertarea creştină îşi are două surse: una în învăţătura lui Iisus, Care a spus să iertăm de şaptezeci de ori câte şapte, ceea ce ar echivala, în simbolica iudaică, cu un număr infinit, şi, a doua sursă, în atitudinea practică a Mântuitorului, Care, pe cruce fiind răstignit, Şi-a iertat chinuitorii. Această atitudine nu este una de sclav, ci de erou. Sunt de acord cu Nae Ionescu. Răul se face cu uşurinţă, fără efort; binele îl faci cu sacrificiu, cu renunţare. Renunţarea implică eroism. Practica de fiecare zi confirmă adevărul teoriei profesorului, fără a mai fi nevoie de argumentare teoretică.

Citez: "Căci tocmai asta este şi sublim în religia noastră: desrădăcinarea subiectivismului şi a sentimentalismului, obişnuit să centreze toate întâmplările asupra noastră înşine şi punerea noastră absolută în slujba unei realităţi transcendente nouă" (p. 63).

Cred că nu este eroism să ierţi atunci când o insensibilitate accentuată te face să nu simţi jignirea; eroismul începe acolo unde firea este înfrântă, durerea înăbuşită, jignirea anulată cu efort şi ura transformată în iubire. Încercaţi să iertaţi şi să iubiţi pe vrăjmaş şi vă veţi convinge! Personal, am încercat şi încerc mereu. Este foarte greu, de multe ori imposibil. Este această strădanie atitudinea unui om slab? Poate fi ea consecinţa unei neputinţe, sau a unei vitejii?

Iertarea este un act moral poruncit de Iisus, afirmă profesorul mai departe, dar ea este, totodată, şi o bună metodă terapeutică pentru prelucrarea noastră. Un eroism cu consecinţe personale şi cu imense consecinţe sociale.

Legată de iertare, şi ca o cauză adâncă a ei, este iubirea. Şi Nae Ionescu face distincţia dintre iubirea ca ***eros*** *şi iubirea ca* ***agápe****. Prima se referă la iubirea dintre un bărbat şi o femeie, nu neapărat la cea sexuală, cea de-a doua este de natură profund cristică. Este iubirea care L-a determinat pe Dumnezeu să Se întrupeze, care L-a făcut să Se răstignească pentru noi oamenii şi despre care El Însuşi a spus: "Aceasta este porunca Mea: să vă iubiţi unul pe altul precum Eu v-am iubit pe voi. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are: viaţa lui să şi-o pună pentru prietenii săi" (Ioan 15: 12-13). Iubirea este o poruncă divină absolută. Ea face parte din comandamentele tuturor bisericilor creştine.*

Ceea ce aş vrea să vedem împreună acum este modul în care Nae Ionescu înţelege Ortodoxia, cum o consideră el în raport de celelalte confesiuni creştine, care este criteriul lui de evaluare a Ortodoxiei, pe plan sentimental şi obiectiv.

Articolul de care ne ocupăm este intitulat chiar "Ortodoxia". El porneşte de la o întâmplare tragică, incendiul de la Biserica din Costeşti-Argeş, chiar în ziua de Paşti. Atunci, pe lângă lacrimile vărsate, au fost invocate şi unele minuni care au avut loc, dintre care cea mai importantă era considerată aceea că Evanghelia nu a ars.

Nae Ionescu pleacă de la câteva considerente negative care ar duce la blamarea lui Dumnezeu: de ce a ars tocmai Casa Domnului şi de ce tocmai în Ziua de Paşti? De ce să fie arşi în chinuri copii inocenţi, bărbaţi şi femei, tocmai atunci când ei veniseră la biserică să celebreze bucuria Învierii lui Dumnezeu? Minunea cu Evanghelia care nu a ars nu este o minune adevărată, deoarece cărţile groase, mai ales cele cu coperte metalice, nu ard decât foarte greu. Pentru un om cu credinţă slabă, pentru unul care îşi sprijină relaţia cu Dumnezeu pe principiul avantajelor reciproce, pe ***do ut des****, lucrul ar părea de neînţeles şi chiar scandalos.*

Catolicismul se întemeiază mai mult pe raportul juridic dintre Dumnezeu şi om. Respectând porunca divină, aducând ofrande şi zidind spitale sau alte instituţii bune, Dumnezeu te răsplăteşte proporţional cu valoarea materială a binefacerii.

Protestantismul, pe de altă parte, caută să explice raţional deciziile divine, pentru că el s-a născut ca o confesiune care a căutat să introducă raţiunea umană în raţiunile divine.

"Transpunerea în forme raţionale a existenţei a fost extinsă până dincolo de limitele veacului şi omul are pretenţia să impună legea lui de înţelegere a Absolutului, încadrându-l în cele patru principii ale logicei" (p. 69).

În ceea ce priveşte Ortodoxia, el vede că noi ne întemeiem pe: "Neînţelese sunt căile Tale, Doamne", acceptând cu o înţelegere calmă şi senină, dar nu resemnată, ci activă, deciziile lui Dumnezeu. Ortodoxia nu se sprijină exclusiv pe minune, ci pe prezenţa lui Dumnezeu în inima omului. Umili şi convinşi că raţiunile divine sunt altele decât cele umane, creştinii ortodocşi acceptă încercările la care Dumnezeu îi supune, cu convingerea că El îi încearcă pe cei pe care îi iubeşte şi fac din încercările la care sunt supuşi scară pe care Dumnezeu, milostiv, le-o întinde pentru înaintarea către Ierusalimul ceresc.

Un important capitol, atât din Biserica Ortodoxă, cât şi din cea Catolică, o constituie ***Tradiţia*** *sau* ***Predania****. Nu există nici o formaţiune socială, nici o instituţie, fie şi numai din persoane, care să poată înscrie pe hârtie toate elementele de existenţă. Totdeauna va rămâne ceva care nu va putea fi scris, totdeauna va exista un plus care se transmite neschimbat, fără a fi consemnat în acte, şi care constituie tradiţia sau predania.*

O învăţătură, mai ales una atât de complexă şi totală cum este învăţătura creştină, nu se limitează numai la legile date, ci este învăţătura trăită. Ea are o bogăţie care poate fi numai simţită şi transmisă din gură în gură, ca o predanie. Ea devine o învăţătură rodită şi rodul ei poate fi de zece, de treizeci, sau de o sută de ori, cum Însuşi Iisus o spune în pilda Semănătorului. De aceea, pentru a se evita o creştere strâmbă a Tradiţiei, Sinoadele ecumenice au formulat reguli menite a o feri de abateri. Toate fenomenele de trăire şi rodire creştină, care nu ar putea fi încadrate numai în ceea ce avem în Sfânta Scriptură, dacă sunt conforme învăţăturii lui Hristos, constituie Tradiţia.

Nae Ionescu spune, încercând să argumenteze valoarea Tradiţiei: "Căci învăţătura nu este un adevăr pe care cineva l-a formulat odată, l-a săpat apoi pe o tablă de aramă şi l-a pus undeva sub un clopot de sticlă, ca să se uite lumea la el şi chiar să i se închine. Ci mai curând ca o sămânţă care este pusă în pământ, încolţeşte şi dă roade" (pp. 70-71).

Nae Ionescu este chinuit de raportul dintre credinţă şi raţiune. Dintre religie şi teoriile moderne ale psihanalizei. Este firesc să fie aşa, pentru că, în filosofie, el lucrează cu logica şi, ca un filosof care a depăşit limitele raţiunii şi a zburat mult mai departe, în spaţiul mistic al credinţei, el caută să valorifice raţiunea la locul ei.

Raţiunea este analitică şi analiza distruge. Nu se poate analiza ceva fără a-l descompune în elementele lui constituente, şi această analiză echivalează cu distrugerea întregului. Sinteza este cea care creează. "Raţiunea - spune el - îmbucătăţeşte universul; ea desface şi despică totul şi numai în mintea purtătorului de Dumnezeu, a ascetului, începe vindecarea existenţei, închiderea rănilor lumii. Antinomia este urmarea despicării universului prin raţiune; iar împăcarea şi unitatea lui cea nouă nu se înfăptuieşte decât dincolo de această raţiune însăşi" (p. 24).

Nu este aşa că este extraordinar? Cine ar fi putut spune aceste lucruri mai concis?

Kant este primul care a formulat antinomiile într-un mod actual. Dar antinomiile lui sunt nefericite; el îţi lasă posibilitatea de a accepta sau a respinge acelaşi adevăr, cu egali sorţi. Soluţia lui este soluţia credinţei.

Antinomiile creştine sunt adevăruri divine revelate, şi ele se acceptă prin credinţă venită de sus, nu din neputinţa minţii, sau din vreun imbold interior. Acest adevăr, care soluţionează antinomia, este dogma, o descoperire divină, o formulare care ne este revelată. Dogma începe acolo unde antinomia lucrează. Unde încetează antinomia, încetează şi dogma.

(va urma)

Cuvine-se... Cuvine-se... Cuvine-se... Cuvine-se... Cuvine-se... Cuvine-se... Cuvine-se...

D. C. AMZĂR

Dumitru Christian Amzăr s-a născut pe 21 octombrie 1906, în comuna Cerşani, judeţul Argeş. Distins filosof, format şi afirmat în România, a fost silit de evenimente să trăiască în Germania, începând din 1940. S-a stins din viaţă pe 10 martie 1999, la Sigmaringen.

După ce îşi făcuse studiile liceale la Piteşti, a urmat cursurile Facultăţii de Litere şi Filosofie a Universităţii Bucureşti, fiind unul dintre cei mai fideli discipoli ai profesorului Nae Ionescu. Şi-a desăvârşit studiile filosofice în Germania, între 1932-1934, în preajma lui Martin Heidegger; titlul de doctor în Filosofie îl va obţine în 1958.

S-a afirmat, alături de un valoros grup de intelectuali din generaţia sa, printre care trebuie enumeraţi Ernest Bernea şi Vasile Băncilă, în paginile revistei *Rânduiala*. A tradus în româneşte din Immanuel Kant şi a colaborat cu colectivul care a editat postum, în anii războiului, o parte din cursurile profesorului Nae Ionescu.

Numit în 1940 ataşat cultural al României la Berlin, împrejurările îl obligă să rămână în Germania, unde, după 3 ani de domiciliu obligatoriu la Allgau, a funcţionat ca lector de Limba română la Universitatea din München, apoi ca profesor secundar la Wiesbaden, unde în 1957 a editat, cu interesante note şi comentarii, *Îndreptarul ortodox* alcătuit din publicistica lui Nae Ionescu. A fost membru al Societăţii Academice Române din Exil. Cu prilejul împlinirii vârstei de 90 de ani, fusese vizitat, în sânul familiei, de d-l Wolfgang Gerstner, primarul oraşului Sigmaringen, ca şi de prim-ministrul landului Baden-Würtemberg, d-l Erwin Teufel. Presa germană a relatat cu emoţie moartea filosofului român.

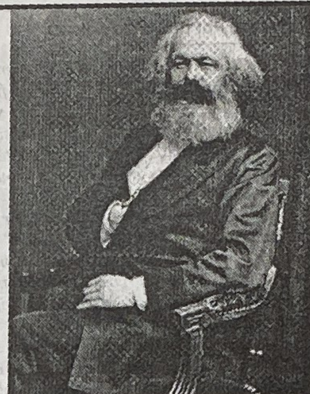
Departe de ţara pe care a iubit-o nemărginit, bucurându-se de deosebita consideraţie a compatrioţilor săi postbelici, a murit un mare român.

Dumnezeu să-l odihnească.

SATANISMUL

FUNDAMENTUL METAFIZIC AL STÂNGII REVOLUȚIONARE

Stânga are numai fundament metafizic (nu și creștin, ca dreapta), pentru, că dincolo de sângeroasa "dialectică" inter/anti-naționalistă care asmute - în numele nevinovatului proletariat - clasele și popoarele unele împotriva celorlalte, există un război pe care Dumnezeu și slujitorii Lui îl poartă neîncetat (dar nu și la nesfârșit!) "împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății care sunt în văzduhuri" (*Efes.* 6, 12).

DE LA UNIREA CU HRISTOS LA UNIREA CU SATAN

Anumite scrieri datând din adolescența clasicilor marxismului pot figura, fără nici o reticență, într-o publicație creștină. Citiți (și vă cruciți!): "Prin dragostea lui Hristos ne întoarcem inimile către frații noștri care sunt legați de noi în chip lăuntric și pentru care El s-a dat pe sine însuși ca jertfă. Unirea credinciosului cu Hristos conferă mângâiere în necazuri, pace sufletească și o inimă capabilă de dragoste"... Ei bine, afirmațiile aparțin chiar lui Karl Marx (*Unirea credinciosului cu Hristos*[1]). Această declarație de dragoste față de Hristos nu este însă accidentală în tinerețea lui Marx, care își reafirmă (într-o altă dizertație - *Gândurile unui tânăr la alegerea carierei sale*[2]) credința creștină: "Religia însăși ne învață că idealul către care năzuim cu toții S-a jertfit pe Sine Însuși pentru omenire. Cine ar îndrăzni să tăgăduiască?" - se întreabă retoric Marx, simțind, parcă nevoia unui oponent...

După cum reiese din aceste texte, Marx nu se zbate (ca Arghezi) între credință și tăgadă, nu este chinuit (nici revoltat) de absența unei intens așteptate revelații, nici nu înregistrează oscilațiile (personajelor dostoievskiene) între lumină și întuneric, ci este beneficiarul unor certitudini, de la al căror "amvon" este gata să polemizeze cu posibilii tăgăduitori...

Față de aceste date necunoscute (de cei care au cunoscut pe pielea lor "binecuvântările" marxismului), cum se explică binecunoscutul ateism prin care Marx(ismul) urmărea, de fapt, să distrugă "științific" orice religie?...

Pe parcursul "evoluției" sale, Marx nu a încetat să fie mistic, ci și-a deconectat ulterior credința inițială de la dragostea lui Hristos, reconectând-o la ura antagonistului (termen cheie pentru gândirea marxistă) metafizic al lui Dumnezeu. Prin această conexiune inversă, certitudinile sale creștine sunt înlocuite cu altele, tot de natură mistică, dar satanice - după cum reiese din poemul său cu valoare de document existen-țial, intitulat *Strigătul unui deznădăjduit*[3]: "*Astfel, un Dumnezeu* [articolul nehotărât indică hotărârea subordonării față de altul posibil...] *mi-a smuls totul,/În blestemul și tortura* [situate la antipodul mângâierii, păcii, dragostei anterioare...] *destinului./ Toate lumile Lui s-au dus fără întoarcere* [sic!]./ *Nimic altceva nu mi-a rămas decât răzbunarea* [față de Hristos!]./ *Îmi voi clădi tronul în înaltul cerului* [gărgăuni luciferici],/ *Vârful lui va fi rece și înspăimântător* [senzații de medium aflat în transă],/ *Groaza superstițioasă îi va fi fortăreață,/ Agonia cea mai neagră îi va fi căpătâi!/ Cel care îl va privi cu un ochi sănătos,/ Se va întoarce palid ca moartea* [după chipul și asemănarea "noului" stăpân] *și mut* [obligat să nu deconspire inițierea în satanism],/ *Cuprins de morbul morții oarbe și înghețate,/ Fie ca fericirea lui să-i pregătească moartea* [iată de ce fericitele revoluții își devorează nefericiții copii!]."

În poemul *Trubadurul*[4], adoptarea satanismului devine mai explicită: "*Aburi infernali se ridică și umplu creierul,/ Până când înnebunesc* [sic!] *și inima se schimbă cu desăvârșire.*"

Marx nu este însă un posedat oarecare (chinuit de diavolul care îl stăpânește, fără ca bietul schizofrenic să-și fi dat consimțământul), ci un partizan lucid, schimbându-și adeziunea în deplină cunoștință de cauză, de bună voie și nesilit de nimeni, de la unirea cu Hristos la unirea cu Satan - după cum mărturisește în continuarea aceluiași poem: "*Vezi această sabie?/ Prințul întunericului/ Mi-a vândut-o*" (de remarcat că "prințul" nu dăruiește, ci vinde... contra suflet!).

Din acest moment, Marx este o esență, un duh al Răului, o sabie meta-fizică în mâna și în slujba "prințului întunericului", gata să taie (mai mult în dreapta decât în stânga!...) după voia și planul lui Satan.

Iată de ce apostolul Pavel (*Ef.* 6, 14-17), în descrierea amănunțită a echipamentului de luptă necesar creștinului, insistă nu numai asupra componentelor defensive ("platoșa neprihănirii", "scutul credinței cu care veți putea stinge toate săgețile arzătoare ale celui rău", "coiful mântuirii" - apărător al înnoirii minții), cât și asupra dotării cu armament de atac - "sabia Duhului, care este Cuvântul lui Dumnezeu", folosită însă numai atunci când Domnul declară război cu gura Lui: "Voi face cu ei război cu sabia gurii Mele" (*Apoc.* 2, 16).

SINGURUL OBSTACOL...

În drama *Ulanem*[5] (anagrama satanistă a lui Emanuel, care, în ebraică, înseamnă "Dumnezeu este cu noi"), Marx își manifestă de pe acum pohta comunistă de a distruge întreaga omenire: "*Dacă există ceva care devorează/ Mă voi arunca înăuntrul său, chiar dacă ar fi să ruinez lumea,/ Lumea care se interpune între mine și prăpastie,/ Am s-o sfărâm în bucăți*"...

După cum se vede, Marx vrea să ruineze lumea pentru că aceasta împiedică, prin interpunerea ei, absorbția duhului acestui Antihrist de către abisul satanic înlăuntrul căruia este chemat de "ceva care devorează".

În această lume în dezagregare, care să fie oare forța de ordine capabilă să se interpună eficient, ca obstacol durabil, în calea dezlănțuitelor stihii "revoluționare" - de la cele mai sângeroase războaie civile, până la cea mai recentă mișcare (spre București) a "carbonarilor" din Valea Jiului?...

După cum ne avertizează Scriptura (2 *Tes.* 2, 7), "taina fărădelegii se și lucrează, până când cel ce o împiedică acum va fi dat la o parte".

Cine stă în drumul fărădelegii care stăpânește în taină întreaga lume formal religioasă ("având înfățișarea adevăratei credințe, dar tăgăduind puterea ei" - *2 Tim.* 3, 5)?

Duhul Sfânt este trimis de Dumnezeu pentru călăuzirea (*Ioan* 16, 13) Bisericii, situate într-o permanentă opoziție duhovnicească față de lumea "care nu-L poate primi" (*Ioan* 14, 7), pentru că lumea este călăuzită din culise (în taină) de nedeconspiratele organizații oculte supranaționale ale Antihrist-ului. Dat fiind că Biserica - sălașul de pe Pământ al Duhului Sfânt - încă nu a fost răpită din această lume, pentru că încă nu a venit vremea să-L întâmpine pe Domnul în văzduh, ca să fie astfel totdeauna cu El (*1Tes.* 4, 17), Antihristul (a cărui venire "se va face prin lucrarea lui satan, însoțită de tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase" - *2 Tes.* 2,9) încă nu are "mână liberă" pentru deplina "revoluționare" a ordinii instaurate de Creator, protejate (încă) de existența Bisericii...

Ca și Marx, Engels a cunoscut, în adolescență, atingerea dragostei lui Hristos, căruia - într-un poem scris pe la 17 ani[6] - îi încredințează duhul său: "Iar atunci când îmi voi da ultima suflare/ Și va trebui să sufăr chinurile morții,/ Ajută-mă să mă țin de Tine cu putere;/ Ca atunci când ochii mei se vor umple de întuneric,/ Și când inima mea va înceta să mai bată,/ Să-mi pot da duhul în brațele Tale." Chinurile morții, despre care pomenește Engels în acest poem, se referă numai la eventualitatea suferinței fizice în clipa părăsirii acestui trup, căci poetul creștin însetează după bucuria de dincolo ("O, de-ar veni mai curând vremea bucuriei,/ Când din pieptul Tău plin de dragoste/ Voi putea primi viața nouă care încălzește totul"), având (ca și Marx înainte de a deveni satanist) certitudinea că va "trăi în vecii vecilor/ Într-o continuă contemplare" a lui Dumnezeu.

În același poem, Engels afirmă că Dumnezeu "a venit să elibereze omenirea/ De moarte și de rău, ca să poată exista/ Binecuvântări și bunăstare pretutindeni". Deci, pentru creștinul Engels, prin venirea lui Iisus Hristos pe pământ, omenirea fusese (deja) eliberată, nemainecesitând nici o altă "revoluție" eliberatoare...

Chiar Engels, în lucrarea sa despre Schelling[7], reducând mulțimea "sectelor și partidelor" la "două tabere: creștinii și anti-creștinii", avertiza asupra "duhului diabolic" (!) care, "de la Revoluția franceză încoace", "a intrat într-o bună parte din omenire"...

Dar, după ce Engels se împrietenește cu Marx (pe care îl descrie ca pe "un adevărat monstru", "cu pumnul amenințător încleștat", "urlând neîncetat de parcă zece mii de draci l-ar fi înfășcat de păr"[8]), este și el sedus de acest duh diabolic...

De-acum, cei doi apostați vor elabora împreună "crezul" care conferă "legitimitate" politică "idealului" satanic de distrugere a oricărei ordini existente; *Manifestul Partidului Comunist* continuă și acum să acționeze, instigând "pretutindeni orice mișcare revoluționară împotriva ordinii sociale și politice existente" și să proclame fățiș (fără nici o teamă de vreuna din autoritățile acestei lumi) că "țelurile comuniștilor pot fi atinse numai prin doborârea violentă a întregii alcătuiri sociale de până acum"...

De ce nici comunismul, nici satanismul - în pofida Răului pe care îl pun fățiș în practică (revoluționară) - nu sunt scoase în afara legii (ca fărădelegi!), beneficiind, în continuare, pretutindeni, de o internațională imunitate democratică?

De ce numai extremei drepte (care, într-un târziu, a reacționat la extrema agresiune a stângii, c-așa-i dreapta, "reacționară"...) i se intentează procese?

Cine are interesul să-l mențină în viața socială pe Marx - cauza internaționalistă care va continua să producă efecte naționaliste, la antipodul dragostei și bunei înțelegeri între oameni?

Cu a cui putere se instituționalizează drepturile omului (în realitate, tot atâtea drepturi ale Răului) de a opta pentru satanism, comunism, sodomism?...

În afară de ceea ce ne spune Sfânta Scriptură despre "taina fărădelegii", răspunsul, de orice altă natură, e vânare de vânt...

Traian Călin UBA

---

1. Karl Marx și Friedrich Engels, *Opere*, Berlin, ed. Dietz, 1974, I, p. 600.
2. *Ibid.*, p. 594.
3. Karl Marx și Friedrich Engels, *Opere, scrieri, scrisori*, Frankfurt pe Main, 1927, I, pp.30-31.
4. *Ibid.*, pp. 57-58.
5. *Ibid.*, p. 60.
6. *Ibid.*, p. 465.
7. *Schelling și revelația, ibid.*, pp. 247-249.
8. Franz Mehring, *Viața lui Karl Marx*, Berlin, ed. Dietz, 1964, pp. 99-100.

«*MĂRTURISIRILE* MELE DESCRIU O PROBLEMĂ DE METAFIZICĂ...»

INTERVIU LUAT D-LUI DUMITRU GH. BORDEIANU DE D-L PETRU GOLEŞTEANU (MELBOURNE, AUSTRALIA)

1. Afirmaţi, Domnule Bordeianu, că subiectul cărţii Dumneavoastră v-a fost inspirat. Ce ne puteţi spune despre acest fenomen?

O caracteristică esenţială în ce priveşte geneza "Mărturisirlor" mele* este aceea că eu nu m-am simţit niciodată vrednic, raportat la această nemaiîntâlnită dramă, să scriu o astfel de carte. Imediat după încetarea demascărilor, ceva care nu era din fiinţa mea îmi venea mereu în conştiinţă cu întrebarea: cine va fi în stare să scrie o mărturisire despre această dramă? Şi nu numai să scrie, ci să pătrundă în esenţa acestei drame.

După eliberare am citit şi răscitit "Demonii" ("Posedaţii") lui Dostoievski. Deosebirea între posedaţii lui Dostoievski şi posedaţii de la Piteşti/Gherla este că primii erau în condiţii de libertate, iar ceilalţi erau privaţi de libertate şi chiar de cele mai elementare condiţii de trai. Şi apoi erau supuşi unor suplicii fizice şi morale nemaiîntâlnite.

După ce am relatat această dramă unui mare teolog român (D. P.), acesta îmi dădu dezlegarea, zicându-mi: "Du-te şi citeşte vieţile Sfinţilor Părinţi şi atunci vei înţelege". Am citit pe Sfinţii Părinţi şi atunci am înţeles. Eu totdeauna înţelegeam că cel care este în stare să scrie despre această dramă este Costache Oprişan, dar Costache Oprişan a fost ucis în închisoare. Alte caracteristici ale genezei acestor mărturisiri constau în faptul că eu însumi am trăit această posedare până pe culmile disperării. Dacă smerenia este opusă mândriei şi dacă trăirea uneia duce la Împărăţia Cerurilor ("Fericiţi cei săraci cu duhul, căci a acelora este Împărăţia Cerurilor"), iar cealaltă duce la iad, se vede care este răsplata. Nevrednicia mea (smerenia mea) mi-a fost răsplătită de Dumnezeu, înscriind în destinul meu ca pe mine să mă aleagă şi să mă ajute, din cei care au trecut pe acolo, să scriu despre această dramă. Mărturisirile mele descriu o problemă de metafizică. Cine nu-i certat cu metafizica şi cu Sfinţii Părinţi, va înţelege şi asimila aceste mărturisiri.

Să încerc acum să expun cronologic geneza acestei cărţi. În primul rând, doresc să menţionez că purtam o corespondenţă cu Horia Sima, care îmi ceruse să scriu despre toată experienţa mea din închisori. Dar mă gândisem să-i spun Comandantului că nu mă pot angaja la aşa ceva. Adică, ziceam, nu poţi să scrii oricum, sau într-un mod neinspirat, despre ororile petrecute acolo, la Piteşti şi Gherla. Pur şi simplu nu mă simţeam în stare.

Cum s-a întâmplat? În apropierea locului unde am stat imediat ce am ajuns în Australia, se găseşte un pârâu pe care l-am recunoscut imediat ce l-am văzut - era pârâul lângă care m-am visat singur, scriind, pe vremea când eram încă în ţară, în România. Şi îmi apare în conştiinţă: post şi rugăciune. Am început să mă rog şi să postesc aproape câteva săptămâni... Mă duceam în fiecare dimineaţă pe malul pârâului, şi pe zi ce trecea, mi se lumina mintea: se derula acest film al întâmplărilor ca şi cum s-ar fi petrecut acum. În general, când scrii o carte, ai o idee de cum va arăta la sfârşit; în acest caz nu mi-am făcut nici o schiţă, nici un plan. Şi am început chiar cu titlul: "Mărturisiri din mlaştina disperării". Iar prima frază este chiar eticheta cărţii. Este o carte de inspiraţie divină: am scris ce mi s-a spus să scriu, ceea ce am simţit şi ceea ce îmi venea în memorie. În fiecare zi, de dimineaţă la ora 9 şi până după-amiaza la ora 3, dictam toate aceste fapte, iar soţia mea le aşternea pe hârtie. Scrierea efectivă a durat din Februarie şi până în Decembrie 1990; se adunaseră cam 600 de pagini. Dar forma definitivă este cea publicată. Ca să rezum puţin, eu sunt mărturisitorul prin care s-au făcut cunoscute toate acestea. Credinţa nelimitată în Dumnezeu face orice lucru posibil...

2. Cum vedeţi locul "Mărturisirilor" în contextul literaturii legionare şi a literaturii despre Mişcarea Legionară?

Această carte nu este o carte de literatură legionară desigur, este scrisă de un legionar, care trăieşte legionarismul. Nu este o carte de doctrină legionară, ci de *trăire* a doctrinei. Cartea explică un fenomen care aparţine Mişcării Legionare şi se adresează, în primul rând, camarazilor mei, şi celor care vor să vină.

3.Încercările extraordinare la care a fost supus poporul român în cei peste 50 de ani de dictaturi se înscriu într-un cadru mai larg al încercărilor la care au fost supuse şi alte popoare creştine. Cum puteţi comenta acest lucru?

Unde nu există ispită, nu există virtute - spun Sfinţii Părinţi. Virtutea creştină se testează numai la încercare. Nu întâmplător a îngăduit Dumnezeu să fie comunismul în Rusia. Dumnezeu a deturnat comunismul să apară în Germania sau Anglia. Nimic nu se petrece în lumea văzută şi nevăzută fără ştirea, îngăduinţa şi voia lui Dumnezeu. Să nu confundăm politica de stat a ruşilor cu ortodoxismul rus. Şi mă refer la credinţa slavului ce se mişcă numai pe coordonatele acestea hristice. În Rusia sunt milioane de martiri, victime ale bolşevismului. Iată un exemplu istorisit de părintele Dimitrie Bejan, care întâlnise pe unicul supravieţuitor al masacrului celor 11.000 de călugări, la Oranski. Călugărilor li se dăduse termen de trei zile să aleagă între comunism şi Hristos. S-au hotărât în zece minute. Şi apoi, timp de o lună, îşi săpau singuri gropile, după care erau executaţi. Şi Dumnezeu a vrut ca unul singur să scape fugind, ca mai târziu să-l întâlnească pe părintele Bejan şi să mărturisească toate acestea. Iată iconomia divină! Episcopul a spus acelor călugări: "Fraţilor, a sosit momentul să luaţi cununa de martiri; sunteţi cu Satana sau cu Hristos?". Ce credinţă aveau oamenii aceştia! Nici un dezertor! Eu am văzut cu ochii mei, la Cotul Donului, în timpul războiului, cum ruşii dezgropau din pământ icoanele ascunse de furia comunismului şi plângeau de bucurie sărutându-le.

De ce părintele Arsenie Papacioc vorbea cu admiraţie despre tinerii care, cu piepturile goale, au înfruntat tancurile în Decembrie 1989? Pentru că neamurile şi popoarele nu trăiesc prin laşi. Dumnezeu nu ne-a părăsit nici în timpul dominaţiei bolşevice. Cine nu a fost în legătură directă cu Dumnezeu, în gând şi în inimă, nu a făcut nimic. Coordonata verticală este Dumnezeu. Comunismul este numai un preludiu al lui Antihrist. De aceasta a lăsat Dumnezeu să vină comunismul; şi lucrurile s-au cernut: s-a văzut cine au fost cei care nu şi-au pierdut credinţa. Să vedem lucrurile iubirii lui Dumnezeu; atâta ne-a iubit şi ne iubeşte Dumnezeu cum noi cu mintea noastră nu putem gândi. Şi ne-a lăsat ca prin aceşti martiri să ne fie neamul mântuit. În închisoare, majoritatea şi-au păstrat credinţa; poate mulţi nu au crezut atâta în Dumnezeu, dar au fost anticomunişti. Pentru că "fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a acelora este Împărăţia Cerurilor".

4. V-aţi autoexilat, emigrând în Australia, cu puţin timp înainte de căderea lui Ceauşescu. Ce aţi sperat să găsiţi în Occident?

Eu nu am vrut să plec niciodată din ţara mea. Avusesem ocazia să plec, atunci când eram tânăr, cu armata germană, la Orşova. Iarăşi, am avut posibilitatea, în Mai 1948, să fug din România. Am ajuns în Australia mânat de destin. Eu înţeleg destinul nu ca fatalitate, predestinare sau soartă. Desigur că Dumnezeu, din eternitate, ştie ce se întâmplă cu noi. Dar asta nu este predestinare. Destinul se explică aşa: ceea ce se întâmplă între mine - creatura - şi Dumnezeu - Creatorul. Eu nu mă pot răzvrăti, când eu am această conştiinţă. Este şi o problemă de bun-simţ. Pentru cei care nu au în conştiinţă faptul că i-a făcut Dumnezeu, este o problemă aparte. Dar eu, conştient că am fost creat de Dumnezeu, nu de... natură, trebuie să recunosc şi să mă supun de bună-voie Creatorului. De bună-voie, pentru că mi-a lăsat libertatea. Trebuie să avem în vedere slăbiciunea noastră şi puterea lui Dumnezeu, dar în momentul în care m-am supus voii lui Dumnezeu, slăbiciunea mea o ia Creatorul pe umerii Lui. Eu trebuie doar să spun: da. "Fie mie după cuvântul Tău". Aceasta este esenţa.

Despre Occident aveam de atunci o părere proastă; sub aspectul credinţei, eram lămurit din România, înainte de a emigra. Libertinajul acesta, promovat chiar de catolici... Aici, în Australia, ca peste tot, din punct de vedere economic este foarte bine, pentru că dumnezeul lor este banul.

5. A existat dintotdeauna şi o luptă văzută între omul drept-credincios şi uneltele diavolului. Ce s-a întâmplat la Piteşti cu tineretul român?

La Piteşti totul a fost făcut pentru legionari. Aşa a vrut Dumnezeu, ca acest tineret să treacă prin nemaiîntâlnite drame. Fenomenul Piteşti se raportează strict la Mişcarea Legionară. În timpul anchetelor, cei care nu erau legionari - foarte puţini - au trecut aproape toţi de partea lui Ţurcanu. Lupta dintre bine şi rău a început în Cer, când Satan s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu. Un credincios se înduhovniceşte şi tinde pe zi ce trece spre asemănarea cu Dumnezeu; este un urcuş permanent spre Dumnezeu. Cel care recunoaşte pe Dumnezeu Creatorul, I se închină, Îi face voia şi Îi păzeşte poruncile şi este chemat la Împărăţia Cerurilor. Ceilalţi, necredincioşi şi slujitori ai lui Satan, merg tot în jos. Cum de îngăduie Dumnezeu acestea? Satan este lăsat să meargă până la ultima treaptă a răutăţii - când va veni Antihrist, absolutul decăderii. Acolo Dumnezeu va pune punct şi va veni Judecata.

A fost mai mult decât o dramă ce s-a întâmplat la Piteşti - un experiment extraordinar făcut de comunişti şi de atei. Lor, acestora din urmă, nu prea le convine să se ştie ce s-a petrecut. Pentru că, vă puteţi imagina, fără acest Piteşti şi acum am fi fost tot în închisoare, deoarece nici unul din noi n-ar fi cedat. Nimeni nu ne putea zdruncina. Au declanşat experimentul, dar nu direct, cu mâna lor, ci ovreieşte, împingându-i pe alţii să o facă. Bineînţeles că nu au ştiut de la început rezultatul: câţi vor înnebuni, câţi vor rezista, câţi se vor sinucide, etc. Pentru că este vorba de suflet. Au fost şase indivizi, şase călăi, care au acceptat şi început totul. Nici Ţurcanu nu ştia la ce urma să se ajungă. Călăii mari au fost ne-legionari: Iordăchescu, Doboş, Leonida şi alţii. Ei erau 10%, iar noi 90%. Toţi aceşti criminali au acţionat, prin tortură fizică, asupra sufletului. Re-educarea a fost pregătită de ocultă (moscovită, românească şi internaţională) pentru tineretul legionar. Horia Sima spunea că distrugerea pepinierei - Frăţiile de Cruce - de unde venea elita legionară a fost unul dintre obiectivele asasinilor de la Piteşti. Pentru că esenţa comunismului este următoarea: distrugerea din inima omului a ideii de Dumnezeu, omul devenind o frunză purtată de vânt, pe care satana o duce unde vrea el. Teroarea a fost atât de înspăimântătoare pentru că s-a făcut *cu noi* şi *prin noi*. Când vine duşmanul tău, te lupţi cu el, după puteri. Aici însă nu, pentru că tu, fratele meu, vii la mine şi mă baţi. Martirii creştini erau doar ei şi duşmanul - ei nu erau torturaţi de creştini. În cazul nostru nu era vorba numai de a te lepăda de credinţă, ci de faptul că fratele tău a acţionat împotriva ta. Adică acum vorbesc cu tine şi tu mâine mă omori pe mine, eu care îmi puneam viaţa pentru tine! Aici este aspectul metafizic al problemei. Aceasta a fost marea încercare. Cel care s-a debusolat o clipă, a intrat răul în el. Dumnezeu lasă ispita, dar diavolul nu te poate ispiti mai mult decât ţi-a dat Dumnezeu putere să rezişti. Dumnezeu ştie puterea noastră.

Torturat fiind, puteam să spun că nu mai sunt legionar, dar eu rămâneam. Dar în ceea ce priveşte credinţa, nu numai că spuneai că nu mai crezi, dar trebuia să şi dovedeşti, omorându-ţi aproapele fără milă. Dar cum să-l omori pe fratele tău, când el strigă de durere! Şi eu m-am lepădat de Mişcarea Legionară, dar Horia Sima nu mi-a spus că nu mai sunt legionar. Aceasta a fost conjunctura. Într-un supliciu de durată şi fără perspectivă, am rezistat cât am putut. Fiecare suflet a rezistat până la temperatura la care s-a topit el. Eu am spus că nu mă mai rog. Deci eu am întrerupt, am rupt firul. Ar fi trebuit să încerc să rezist mai mult. Şi iată posedarea. Dumnezeu m-a lăsat ca să fiu muncit. Să fi avut tot Pământul ăsta pentru 1000 de ani, dar cu starea sufletească de atunci, cu frica de necunoscut, frica de a nu înnebuni, aş fi refuzat totul pentru liniştea sufletească. Patru ani am fost muncit. Nu mai puteam plânge - aceasta este împietrirea: ruperea de Dumnezeu, urmată de posedare.

6. Aţi cunoscut atât universul concentraţionar din România comunistă, cât şi libertatea de tip occidental de aici, din Australia. În ambele cazuri, prin diferite mijloace, individul este împins spre lepădarea de Dumnezeu. Vă rog, comentaţi!

Am cunoscut teroarea comunismului; toţi am simţit apăsarea terorii, când libertatea a fost abolită. În închisoare erai înlănţuit: libertatea era anulată sub toate aspectele. S-a urmărit nu numai distrugerea Mişcării Legionare ca formaţie politică, ci s-au folosit de o metodă pe care probabil o vor reedita. S-a întâmplat aşa pentru că, se ştie, războaiele s-au făcut cu tineri. Pe tânăr nu-l duci chiar aşa de uşor, deoarece el nu este atât de plin de păcate. Unor astfel de tineri, Ţurcanu le-a făcut un

(continuare în pag. 15)

* Dumitru Gh. Bordeianu, *Mărturisiri din mlaştina disperării (Cele văzute, trăite şi suferite la Piteşti şi Gherla)*, vol. I (*Piteşti*) - vol. II (*Gherla*), Editura Gama, Bucureşti, 1995 [n. Red.].

CABALA

"Cabala îl face pe om atent la mister; la misterul din el şi la cel care-l înconjoară."
Rabinul Dr. Alexandru Şafran

2. HIRSCH HEINRICH GRAETZ ŞI CABALA (1)

Cabala a avut şi continuă să aibă adepţi convinşi, care uneori împing ataşamentul faţă de conţinutul acestei doctrine mistico-teologice până la fanatism. Dar a avut şi are încă şi critici, care văd în corpul de învăţături cabalistice un complot la adresa Talmudului şi o agresiune la adresa unităţii spiritualităţii iudaice.

Încă de la apariţia *Zoharului*, mulţi teologi evrei au adoptat o atitudine sceptică faţă de tezele prezentate de adepţii Cabalei drept adevăruri de inspiraţie divină. Dar istoria contestării *Zoharului* şi Cabalei cu argumente teologice începe cu lucrarea *Behinat ha-Dat* (Examenul religiei) a lui Elia Dolmedigo (1460-1493) din Padua, protejatul lui Pico della Mirandola. Pe aceeaşi linie de contestare a Cabalei se înscrie şi fulminantul pamflet Ari nohem (Răgetul leului) scris de rabinul veneţian Leon (Jehuda) Modena (1571-1649), în care autorul atrage atenţia asupra primejdiei reprezentate de puterea de seducţie exercitată de Cabală asupra tineretului, tentat să studieze cu predilecţie *Zoharul* în detrimentul Talmudului.

Secolul XVIII, "Secolul Luminilor", a adus o nouă ierarhizare a valorilor în cultura Europei occidentale. Pozitivismul şi rigorismul ştiinţific tind să ia locul predominaţiei preocupărilor teologice, cu intenţia de a înlocui religia tradiţională, fundamentată pe actul de credinţă, cu "religia raţiunii". Un proces a cărui evoluţie a trezit interesul intelectualilor evrei, ce au văzut în tendinţa de emancipare de sub autoritatea Bisericii o cale pentru trezirea evreimii din starea de amorţire spirituală din izolarea ghetourilor. Meritul de a fi conceput o variantă a iluminismului european, *Haskala* (corespondentul ebraic al conceptului de iluminism), îi revine filozofului evreu Moses Mendelssohn (1729-1786), a cărui contribuţie la dărâmarea zidurilor spirituale ale ghetourilor a fost decisivă. Conştient de faptul că "Naţiunea mea se găseşte la o distanţă atât de mare de cultură, încât posibilitatea de îmbunătăţire a acestei stări de lucruri trebuie pusă sub semnul îndoielii", Mendelssohn a pledat pentru extinderea câmpului de preocupări ale evreilor dincolo de domeniul strict religios şi stabilirea de contacte cu cultura europeană, el însuşi fiind un exemplu în acest sens. (Studiile sale filozofice au fost apreciate de contemporani, iar lucrarea intitulată *Abhandlung über die Evidenz in den metaphysischen Wissenschaften* - Disertaţie asupra evidenţei în ştiinţele metafizice - a fost premiată de Academia de Ştiinţe a Prusiei).

Haskala nu s-a identificat însă până la ultima consecvenţă cu evoluţia iluminismului din lumea creştină. În timp ce iluminismul din Europa creştină degenerează în materialism, în lumea iudaică *Haskala* se opreşte la porţile Talmudului. Disputele pe teme religioase, căci au existat astfel de dispute în sânul comunităţilor iudaice, nu au avut drept obiect înlocuirea religiei strămoşeşti cu o "religie a raţiunii", ci răspunsul la întrebarea dacă Talmudul sau Cabala exprimă mai fidel principiile Legii lui Moise şi a Profeţilor. Aşadar o controversă teologică între adepţii Talmudului şi adepţii Cabalei, ilustrată de disputa dintre doi rabini vestiţi. De o parte Jakob Emden (1697-1776), sihastrul de la Altona, reprezentând Talmudul, de cealaltă parte Jonathan Eibeschütz, adept convins al adevărului cuprins în *Zohar*, ca şi al practicilor vecine cu magia (talismane, amulete, descântece) care însoţesc Cabala.

În jurul ideilor propagate de Moses Mendelssohn s-a constituit o şcoală de intelectuali evrei - *Haskalim* - "spirite luminate", care în secolul XIX se vor integra în ştiinţa şi cultura europeană, fără însă a-şi pierde identitatea iudaică. (Un inventar al Premiilor Nobel deţinute de evrei constituie dovada roadelor procesului de emancipare). Aceşti "evrei luminaţi" au pus bazele unei ştiinţe a iudaismului în cadrul căreia au fost dezbătută şi întoarsă pe toate feţele controversa Talmud-Cabală. Argumentele lui Emden împotriva Cabalei au fost confirmate de o pleiadă de savanţi evrei, din rândul cărora trebuie menţionaţi în prim plan eruditul Samuel David Luzzato (1800-1865), profesor la Collegio Rabbinico din Padua, autor a numeroase studii în care combate Cabala şi *Zoharul*. Un alt învăţat evreu, rabinul german Abraham Geiger (1810-1870), profesor la Universitatea pentru Ştiinţele Iudaismului de la Berlin şi fondatorul periodicelor de teologie iudaică *Wissenschaftliche Zeitschrift für judische Theologie* şi *Judische Zeitschrift für Wissenschaft und Leben* (Revista ştiinţifică pentru teologie iudaică şi Revista iudaică pentru ştiinţă şi viaţă), a combătut, atât de la catedră cât şi în studiile publicate, Cabala şi *Zoharul*. Poziţia sa faţă de mistica iudaică este categorică, fiind condensată în formularea: "Mistica evreiască este o înşelătorie (*Betrug*)". "Dar cel mai înverşunat adversar al Cabalei - scrie Maurice-Ruben Hayoun în *O istorie intelectuală a iudaismului* -, poate pentru că era şi cel mai erudit, a fost Heinrich Grätz, părintele istoriografiei evreieşti moderne".

✡

Hirsch Heinrich Graetz, autorul monumentalei opere în 11 volume *Geschichte der Juden von den ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart* (Istoria evreilor din cele mai vechi timpuri până în prezent), redactată în perioada 1853-1875, s-a născut la 31 Octombrie 1817, în localitatea Xious din provincia germană Posen. A urmat cursurile Universităţii din Breslau şi în anul 1854 a primit postul de profesor la Seminarul Teologic Evreiesc din Breslau.

Graetz a participat intens la controversele religioase din sânul comunităţilor iudaice din Germania timpului său. Concomitent cu studiul istoriei evreilor, preocupările sale s-au concentrat spre teologie şi filozofie. Pentru dizertaţia *Gnosticism şi Judaism* a dobândit titlul de doctor în filozofie. A avut o activitate prodigioasă în exegeza Bibliei. În anul 1871 a publicat o traducere în limba germană a *Ecclesiastului* şi a *Cântării Cântărilor*. În 1872 a întreprins un pelerinaj în Palestina. În anii 1882 şi 1883 a publicat comentarii critice la *Psalmi* şi comentariul la *Proverbe*. A mai scris comentarii la *Cartea lui Iov* şi la *Cartea Esterei*. S-a stins din viaţă la 7 Septembrie 1891 la München. Poziţia lui Graetz faţă de Cabală şi criticile pe care le aduce misticii iudaice, prezentate în cele ce urmează, au fost extrase din versiunea prescurtată a istoriei sale, intitulată *Volkstümliche Geschichte der Juden* (Istoria evreilor în versiune populară), publicată în anul 1888 la Editura Oskar Leiner din Leipzig.

✡

Scopul urmărit de Maimonide prin sistemul său filozofico-religios, nu numai că nu s-a realizat, dar ideile sale au provocat efecte contrare. Maimonide dorise să ofere iudaismului un temei de unitate prin opera sa şi rezultatul a fost scindarea lumii iudaice în două tabere învrăjbite. Nici chiar cel mai fin observator nu ar fi putut să prevadă frământările pe care le va provoca opera filozofului, dar mai ales violenţa cu care ele se vor manifesta.

Incapacitatea majorităţii evreilor de a înţelege corpul de idei din care era alcătuită concepţia filozofică a lui Maimonide a săpat o prăpastie adâncă între grupul puţin numeros al celor capabili să gândească şi să înţeleagă corect ideile unui filozof şi marea mulţime a credincioşilor cu posibilităţi intelectuale limitate. Dar consecinţa cea mai gravă a reacţiunii faţă de raţionalismul lui Maimonide a fost apariţia unei pseudoştiinţe. Acest sistem de false învăţături, deşi de provenienţă recentă, pretinde a fi expresia unei învăţături străvechi; deşi de inspiraţie neiudaică, se prezintă ca fiind adevărata învăţătură a lui Israel şi, cu toate că se bazează pe falsuri, afirmă despre sine că este adevărul unic.

Momentul în care îşi face apariţia această ştiinţă, denumită *Cabala* (transmitere, tradiţie), coincide cu izbucnirea controversei dintre adepţii şi adversarii lui Mamonide, adică imediat după încetarea sa din viaţă. Dezbinarea este mama acestui avorton şi de aceea va acţiona tot timpul provocând învrăjbire şi conflicte. Apariţia ei are loc în primul sfert al secolului XIII. De altfel, nici adepţii Cabalei nu pretind a avea o vechime mai mare. Prin consens, se admite că întemeietorul Cabalei a fost Rabbi Isaak cel Orb, fiul lui Abraham Ben David din Posquièrs (1120-1199), cel care l-a combătut pe Maimonide în problema interpretării Talmudului.

Adepţii Cabalei recunosc fără ezitări că această ştiinţă nouă nu îşi are originea nici în Pentateuh, nici în Profeţi, nici în hagiografi, nici în Talmud, ci în unele vagi aluzii care pot fi desprinse din aceste opere fundamentale şi care au fost ulterior interpretate în sens cabalistic. Din fantasmele părintelui Cabalei, Isaak cel Orb, nu s-au păstrat decât câteva fragmente, din care nu se poate extrage mare lucru. El consideră (concepţie respinsă de gânditorii evrei) reîncarnarea sufletelor după moarte ca o dogmă a credinţei. Discipolii săi susţineau despre el că era capabil să deosebească dacă oamenii cu care venea în contact posedau un suflet nou, primit din ceruri, sau dacă sufletul lor se găsea într-unul din stadiile de reîncarnare ulterioară.

La forma de sistem de idei, oarecum coerent, Cabala a fost adusă de doi dintre discipolii lui Isaak cel Orb, Asriel şi Esra din Gerona. Ambii aveau aceleaşi vederi şi adeseori sunt confundaţi unul cu altul, scrierile şi preceptele cabalistice fiind atribuite când unuia, când celuilalt. Datele biografice cu privire la acest cuplu sunt sumare. Despre Asriel se ştie ceva mai mult. În tinereţe, povesteşte el, a peregrinat în diverse locuri, spre a descoperi persoanele care au dobândit prin Tradiţie acea ştiinţă secretă capabilă să furnizeze informaţiile necunoscute despre Dumnezeu şi despre Creaţie. În timpul peregrinărilor de la o comunitate la alta, s-a ocupat cu sistematizarea învăţăturii cabalistice, însă atunci când a ajuns în Spania, probabil la Sevilla, unde a expus concluziile sale cu privire la această nouă ştiinţă, a fost luat în râs de evreii culţi. Aşadar unul dintre primii mistici recunoaşte că de la început Cabala a fost primită cu neîncredere şi că de fapt ea nu este o ştiinţă străveche, aşa cum se va pretinde ulterior. Asriel şi Esra nu au fost însă impresionaţi de primirea rece cu care au fost întâmpinaţi. Ei s-au străduit să-i convingă pe sceptici de adevărul conţinut de Cabală, folosind argumentaţia logică. Dar îndată ce această ştiinţă secretă a părăsit nebulosul domeniu al viziunilor fantastice, intrând în conul de lumină al raţionamentului logic, ea s-a arătat în toată goliciunea şi turpitudinea ce-i sunt proprii.

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

MAREA IERTARE

ALAIN DE BENOIST

Mirabeau spunea că uitarea este, în toate situaţiile, superioară iertării. Morala oficială de astăzi proclamă contrariul: ne aflăm în mijlocul unui val de cereri de iertare. Pretextul îl constituie condiţia evreilor sub Ocupaţie [ocupaţia germană în Franţa – n. Red.]. După declaraţia Bisericii franceze, ce «imploră iertarea lui Dumnezeu şi roagă poporul evreu să asculte acest cuvînt de pocăinţă», au venit poliţiştii care, în uniformă, şi-au comunicat şi ei «eternul regret». Cu puţin înainte de *Iom Kipur* [«Ziua Ispăşirii», cea mai importantă sărbătoare religioasă din calendarul iudaic – n. Red.], Comitetul Internaţional al Crucii Roşii s-a scuzat, la rîndu-i, pentru «cedările» trecutului. S-a asociat şi preşedintele Colegiului Medicilor. Următorii pocăiţi îşi aşteaptă rîndul. Exemplul vine de sus: istoricul Luigi Accatoli a numărat nu mai puţin de nouăzeci şi patru de declaraţii pontificale în care Ioan Paul al II-lea recunoaşte greşelile Bisericii al cărei Păstor este. În douăzeci şi două dintre ele apare expresia «cer iertare»...

Acest mod de a se complace în a-şi admite propria vină, această sfîşietoare *mea culpa* (în care, de preferinţă, se toarnă cenuşă în capul celorlalţi), ne lasă uluiţi. În tradiţia catolică nu se mărturisesc vinile altora, iar confesiunea se împlineşte în taina confesionalului. Nu la fel se petrec lucrurile în sectele puritane şi fundamentaliste protestante, a căror influenţă este atît de mare în Statele Unite. De la «Alcoolicii Anonimi» pînă la «*Promise Keepers*», toţi obişnuiesc să ia cuvîntul în public pentru a se acuza în faţa celorlalţi de propriile păcate, reale sau presupuse. Pînă şi politicienii – chiar cei de la nivelul cel mai înalt – nu şovăie să se dedea la confesiuni publice similare.

Dar în cazul la care ne referim se înţelege că este vorba de ceva mai mult. În primul rînd, în această epocă de caritate *mediatică* şi spectaculară, de exhibiţionism la 360 de grade şi de înflăcărat *dolorism* colectiv, este vorba despre un nou mod de a lega viaţa politică de morală. Nu mai este vorba despre etica individuală, care crea obligaţii în planul interior al fiecăruia, ci de un *hipermoralism* public, care se extinde în măsura în care morala individuală se dizolvă şi se subsumează perfect confesiunii publice. Aceasta nu reprezintă, în esenţă, decît teatralizarea binelui, repudierea gîndurilor rele şi punerea în scenă a cauzei celei bune, care reconciliază conştiinţa curată cu cultul interesului, *marketing*-ul cu generozitatea. Această morală creează un climat nou, de purificare etică, în care binele şi răul înlocuiesc, puţin cîte puţin, ceea ce este adevărat şi ceea ce este fals, în vreme ce datoria memoriei se substituie memoriei datoriei, revenindu-se, astfel, la excomunicarea rituală.

Pînă acum, societatea se construia pe amintirea marilor *gesta* săvîrşite. Astăzi se mărturisesc culpele trecute, ca şi cum s-ar urmări să se dea la iveală o societate ai cărei membri trebuie să păstreze despre părinţii lor doar o imagine negativă. Ca şi cum ar fi necesar să se deconstruiască şi să se devalorizeze trecutul pentru a se sugera naşterea iminentă a unei lumi mai drepte.

În mod evident, ar fi uşor de făcut un inventar al tuturor acelora care nu-şi cer scuze. «Nu trebuie să uităm că au fost multe holocausturi pe lume» – a amintit de curînd Ioan Paul al II-lea, înainte de a constata că «se scuză mereu aceiaşi». În ceea ce-l priveşte, Alain Finkelkraut arată: «Crimele comunismului nu au fost judecate pînă acum». Cît despre acei intelectuali atît de gata să denunţe păcatele de tinereţe ale celorlalţi, în timp ce – de o jumătate de secol încoace – au oferit ei înşişi un sprijin enorm tuturor totalitarismelor de stînga, tăcerea lor este de-a dreptul asurzitoare. Dar poate că este şi mai interesant de constatat că, deşi mulţi îşi cer iertare, nici unul nu a fost iertat.

«Cererile de iertare le primim, dar nu le răspundem. Noi nu sîntem decît martorii acestei atitudini», a declarat cu cîtva timp în urmă, în săptămînalul francez *Le Nouvel Observateur*, Marele Rabin René Samuel Sirat. Această asimetrie este izbitoare. Pe de o parte, unii îşi pun cenuşă în cap şi-şi leagă funia de gît, în semn de penitenţă. Pe de altă parte, «se ia notă», se înregistrează «importanţa istorică» a evenimentului, dar în fond nu se ascunde că această căinţă trebuie să constituie doar începutul. Cu alte cuvinte: elevul are însuşiri, dar ar putea fi încă şi mai bun... «Faptul că liderii politici şi episcopii îşi recunosc greşelile nu ajunge – afirmă Sirat; e necesar ca întreaga societate civilă să o facă». Jean Delumeau adaugă: «Mai sînt necesare şi alte confesiuni». În afară de aceasta, subliniază sociologul Pierre Birnbaum, este necesar să nu se uite că statutul impus evreilor în octombrie 1940 «aparţine unei anumite tradiţii tipic franceze». Căinţa episcopilor ar fi fost mai convingătoare, supraliciteazä istoricul Arno Meyer, «dacă ar fi făcut penitenţă invitîndu-i pe toţi francezii să ţină post împreună cu ei». Se deduce din aceste cuvinte că, o dată ce s-a declanşat angrenajul, imperativul *Teşuvei* – cuvînt [provenit din rădăcina ebraică *şuv*, «a se întoarce» – n. Red.] care înseamnă, în acelaşi timp, «căinţă» şi «revenire la *Tora*» – nu va înceta niciodată.

Hărţuit de Jean-Pierre Elkabbach într-un interviu televizat în care a acceptat să-şi clarifice trecutul, François Miterrand a izbucnit, în sfîrşit: «Ce vreţi mai mult de-atît? Să mă convertesc?». Sirat aminteşte, în legătură cu aceasta, că în Biblie se spune că poporul evreu este poporul sacerdotal al umanităţii. Pentru a primi, în final, iertarea, umanitatea va trebui, în consecinţă, să accepte o tutelă sacerdotală. «Biserica trebuie să facă un act de *Teşuva*», a declarat Cardinalul Carlo María Martini, Arhiepiscopul de Milano. Sîntem deja foarte departe de politică.

(Text apărut în *Diorama letterario*, Florenţa, decembrie 1997; traducerea s-a efectuat în Redacţie)

EPICA HOLOCAUSTULUI SAU FANTEZIA PROPAGANDISTICĂ

«TRAIN DE VIE» de Radu Mihăileanu

Corespondenţă din Italia

Acum vreo treizeci de ani rulase pe marile ecrane italiene filmul românesc intitulat ***Dacii****; de atunci, pe cît îmi amintesc, n-a mai ajuns în Italia, pînă de curînd, nici o producţie cinematografică românească.*

Iată însă că, de cîteva luni încoace, grupuri de elevi italieni sînt deportate în masă în sălile de cinematograf, pentru a viziona filmul ***Train de vie*** *al regizorului «român» Radu Mihăileanu. Fiu al unui diplomat evreu căruia Ceauşescu i-a retezat cariera, Radu Mihăileanu e cunoscut în România ca regizor al unui film mai degrabă grotesc, intitulat Trădarea; intenţia filmului era de a pune sub acuzaţie, pe cît posibil, mediul intelectual românesc, vinovat de a fi urmat cu obedienţă directivele Securităţii. Muza care inspira pe orice poet sau compozitor român, după Mihăileanu, nu era decît vreun om al serviciilor secrete.*

Ieşit din provincia românească, Radu Mihăileanu a înţeles cum merge lumea şi, în loc să toarne vreun film despre Traian, Decebal sau Ştefan cel Mare, s-a inspirat din epica oficială a Occidentului: cea a Holocaustului. Şi astfel a ajuns Mihăileanu, peste noapte, o celebritate.

Publicitatea în jurul filmului e considerabilă, căci ziarele nu s-au zgîrcit în privinţa recenziilor şi semnalărilor. În vara anului cinci mii şi atît de la crearea lumii, adică în 1941, deci în epoca guvernării lui Ion Antonescu, escadroanele nemţeşti îi deportează pe toţi evreii din România, bineînţeles spre camerele de gazare. (Închipuiţi-vă ce enorm consum de gaz, dacă avem în vedere că erau aproape un milion evreii care, între secolele XIX şi XX, invadaseră România!). Într-un sat evreiesc din această pseudo-Românie oferită spectatorilor occidentali, nebunul satului sugerează o cale de salvare: să ne deportăm singuri şi să ne ducem în Palestina cu trenul! Iar Palestina, după cum rezultă din scenariu, e un pămînt nelocuit, un deşert care nu aşteaptă decît sosirea sioniştilor pentru a-l preface într-o grădină.

Ideea nebunului satului este primită cu entuziasm de către rabin şi alţi înţelepţi, căci prin gura nebunilor, zice rabinul însuşi, vorbeşte Dumnezeul lui Israel. Şi astfel evreii se pun pe treabă şi cît ai zice peşte făuresc un tren nou, de toată minunea. Cea mai mare parte a populaţiei satului se va urca în vagoanele din spate, în vreme ce luxoasele vagoane din faţă sînt destinate unor evrei travestiţi în ofiţeri SS. Îi călăuzeşte viteazul Mordechai, care şi-a tăiat barba, s-a îmbrăcat în colonel SS şi, în cîteva ceasuri, a învăţat să vorbească o germană perfectă: ***Die deutsche Sprache gut und schnell****, cum făgăduiesc anumite cursuri de limba germană pentru începători. Cu germana lui impecabilă şi cu o dialectică ce ar stîrni invidia oricărui talmudist, Mordechai reuşeşte să-i ducă de nas pe funcţionarii germani ce, de-a lungul traseului, vor să controleze acel straniu convoi, care nu-i înregistrat în orarele feroviare, nici în listele cu «trenuri secrete». Nemţii nu sînt însă doar nişte bestii feroce, ci şi nişte lighioane imbecile, astfel că trenul reuşeşte să ajungă pînă la graniţa sovietică.*

Aici evreii dau de un grup de ţigani care, ameninţaţi şi ei de furia exterminatoare a fiarelor naziste, avuseseră aceeaşi idee cu evreii şi erau travestiţi în deportatori şi deportaţi, pentru a putea să ajungă... în India. În acest punct, evrei şi ţigani fraternizează, călătorind împreună în acelaşi tren, pînă ce ajung la destinaţie.

Povestea, în sine, e o adevărată farsă, condimentată cu un tipic umor idiş: dialogurile italiene sînt, într-adevăr, ale unui cunoscut bufon de cabaret, viitor destinatar al Premiului Nobel. Printre profundele reflecţii teologice, puse mai cu seamă în gura nebunului satului, ne limităm la a cita această capodoperă de cugetare: «Ce importanţă are că Dumnezeu există sau nu există? Sîntem oare întrebaţi vreodată dacă există Omul?»...

Pe lîngă stupizeniile de acest soi, spectatorul mai primeşte cîteva mesaje de tip istorico-politic, printre care se numără şi mesajul sionist pomenit mai înainte.

Dar principalul mesaj pe care povestea îşi propune să-l transmită priveşte deportarea ţiganilor şi evreilor din România prin intermediul armatei germane.

Acum, în ce-i priveşte pe ţigani, e ştiut că răposatul «rege» Ion Cioabă a recunoscut că supuşii săi ar trebui să-i mulţumească lui Antonescu că nu au fost deportaţi în lagărele de concentrare germane, deoarece generalul îi înrolase deja pentru muncă forţată, trimiţîndu-i să construiască fortificaţii pe frontul de Răsărit.

În ce-i priveşte pe evrei, se poate face referinţă la o sursă care nu prea poate fi suspectată de revizionism: Radu Ioanid, director al Memorialului Naţional al Supravieţuitorilor Holocaustului. Dintr-un interviu pe care Radu Ioanid l-a acordat publicistului Andrei Cornea (rev. 22, nr. 6/9-15 februarie1994) rezultă o situaţie cu totul diferită de cea pe care ***Train de vie*** *ar vrea s-o sugereze spectatorului. Într-adevăr, după Radu Ioanid, sub guvernarea lui Antonescu, «evreii au fost trimişi în detaşamente exterioare de muncă, au fost privaţi de orice drepturi civice, au fost jefuiţi şi deseori maltrataţi, deportaţi dintr-o zonă în alta, dar nu sistematic exterminaţi».*

Filmul lui Mihăileanu, care ne prezintă o Românie unde singura armată/putere existentă e cea germană, insistă deci într-o minciună care, de mai mulţi ani încoace, este răspîndită la diferite niveluri, cu intenţia de a exercita un anumit şantaj în confruntările ideologice ale României de azi.

CLAUDIO MUTTI

(în româneşte de R. Codrescu)

La Editura Dacia din Cluj (col. «Homo religiosus»), a apărut volumul I dintr-o selecţie de ***Opere*** ale Abatelui **JACQUES BÉNIGNE BOSSUET** (1627-1704), autorul faimosului *Discurs asupra istoriei universale* (care nu există în româneşte decât în vechea traducere lacunară a lui Eufrosin Poteca, din 1853). Acest prim volum cuprinde ***Scrisori*** (trad. **Ioan Maliţa**) şi ***Tratatul despre cunoaşterea lui Dumnezeu şi cunoaşterea de sine*** (trad. **Oana Gencărău**). Pentru structura volumului următor (şi pentru alte detalii asupra ediţiei), a se vedea Nota asupra ediţiei semnată de d-l Ioan Maliţa (muzician şi teolog orădean, ce pare «sufletul» recentei întreprinderi). Versiunile româneşti sunt fluente şi destul de fidele, chiar dacă sub nivelul celor realizate recent de d-nii Cristian Bădiliţă şi Marius Lazurca (*Trei panegirice* – 1996). Volumul este prefaţat de d-l **Marcel Petrişor**, pentru care opera lui Bossuet este «un fel de "scară" a urcuşului lumii spre mântuire, pe cel mai drept şi mai sigur drum» (p. 7). Cu excepţia copertei (total neinspirate, atât prin cromatica ţipătoare, cât şi prin imaginea aleasă, foarte puţin catolică), ediţia e merituoasă şi, mai ales, extrem de binevenită într-o cultură românească încă lipsită de traducerea unor opere clasice ale creştinismului apusean, fără de care Europa riscă să devină o entitate aleatorie.

Un alt autor occidental, **ANDREW LOUTH**, de data aceasta contemporan şi convertit la Ortodoxie, semnează volumul ***Desluşirea Tainei. Despre natura teologiei*** (trad. **Mihai Neamţu**), apărut la Editura «Deisis» din Sibiu (col. «Dogmatica», seria «Teme şi tratate»), cu o prefaţă («Teologia ca "desluşire a Tainei"») de diac. **Ioan I. Ică jr.** şi cu o amplă şi excelentă postfaţă a traducătorului (fost colaborator al *Punctelor cardinale*), intitulată, cu o gustuoasă parafrază cantemiriană, «Gâlceava dintre "adevăr" şi "metodă" sau despre giudeţul "tradiţiei" cu "ştiinţa"». Structura eseului teologic al lui Andrew Louth, redactat între 1979 şi 1981 (şi anticipând convertirea autorului, definitivată în 1989, an în care i-a apărut şi studiul despre Pseudo-Dionisie Areopagitul, tradus în româneşte acum doi ani şi apărut tot la «Deisis»), are următoarea structură: după textele introductive, cap. I: «O sensibilitate dezbinată» (condiţia spirituală a modernităţii, succesivă deconstruirii Tradiţiei); cap. II: «Moştenirea Iluminismului» (prejudecata progresului, imperativul utilitar, triumful pozitivismului şi iluzia proastă a obiectivităţii); cap. III: «Ştiinţă şi Taină» (remediul teologic al scientismului laic, în bună vecinătate cu cultura umanistă); cap. IV: «Tradiţia şi dimensiunea tacită» (recuperarea Tradiţiei şi reconstrucţia unei *paideia* creştine, orientată mistic şi apofatic); cap. V: «Întoarcerea la alegorie» (*allegoria*, în sensul pe care i-l dă autorul, valorificând un anume uz patristic, este «un mod de a intra în "margine de tăcere" care împrejmuieşte mesajul rostit al Scripturilor», în acea *mira profunditas* a textului sacru revelat, spre a desluşi sensurile ultime, care depăşesc discursivitatea curentă şi reclamă puritatea iubirii); cap. VI: «Trăirea Tainei» (liman iniţiatic, încununare mistică a spiritului viu, străluminat de Credinţă, deschis «orizontului eclezial al Tainei» sau «orizontului vertical inepuizabil al misterului paradoxal al Revelaţiei», ca să folosesc două frumoase sintagme ale prefaţatorului, trecute şi pe coperta finală).

IOANNIS ZIZIOULAS (n. 1931), Mitropolit al Pergamului şi Membru al Academiei din Athena, cunoscut publi-

cului românesc mai ales prin lucrarea *Fiinţa eclesială* (apărută nu demult la Editura Bizantină din Bucureşti, după ce figurase o vreme în planurile Editurii «Anastasia»), este autorul opusului intitulat ***Creaţia ca euharistie*** (trad. rom. **Caliopie Papacioc**), datând din 1992 şi editat în acest an şi în România, la aceeaşi Editură Bizantină. Împărţită în patru secţiuni (**A.** «Euharistie şi lume»; **B.** «Problema ecologică şi responsabilitatea teologiei»; **C.** «Lumea ca zidire: limitele şi riscurile lumii zidite»; **D.** «Omul ca "sacerdot": speranţa şi "aşteptarea" zidirii»), scrierea, epurată de balastul formal al erudiţiei teologice (autorul mărturisindu-şi însă intenţia de a realiza la un moment dat şi o «ediţie ştiinţifică mai largă» a aceleiaşi cărţi, cu trimiteri şi note de subsol), este o introducere vie şi larg accesibilă în concepţia ortodoxă despre lumea creată şi despre aşezarea omului în această lume, cu toate răspunderile lui mistice şi morale. Volumaşul reuneşte trei conferinţe ţinute în 1989 la King's College din Londra, precedate de un mai vechi studiu al autorului (publicat iniţial sub titlul «Viziunea euharistică a lumii şi omului contemporan», în 1967). Autorul mărturiseşte, în finalul Cuvântului înainte (pp. 7-8): «În forma ei prezentă, cartea aceasta, fără a se îndepărta de pretenţiile unui text teologic serios, are în vedere un public mai larg, care cugetă teologic şi filosofic şi aşteaptă de la teologia ortodoxă un cuvânt convingător, ce va contribui la formarea acelui caracter şi acelei mentalităţi care ar constitui soluţia alternativă atât faţă de cultura tehnologică a societăţilor apusene moderne, ce distruge necugetat mediul nostru natural, cât şi faţă de un păgânism care urmăreşte vizibil să dea el însuşi o rezolvare crizei ecologice de astăzi» (fragment reluat, cu o mică scăpare, şi pe coperta finală).

Ultimele apariţii ale Editurii «Anastasia» sunt: **ALDO FERRARI**, ***A Treia Romă. Renaşterea naţionalismului rus*** (trad. rom. **Elena Pîrvu**), în col. «Dreapta europeană», volum cuprinzând o introducere în gândirea lui Konstantin Leontiev (a se vedea, în româneşte, cartea sa *Bizantinismul şi lumea slavă*, apărută nu demult în aceeaşi colecţie a editurii bucureştene şi recenzată aici în luna martie) şi o prezentare (cu documente aferente) a mişcării naţionaliste ruse *Pamjati* («Memoria»), ambele din perspectiva unui om de dreapta occidental, foarte atent la dinamica globală a Tradiţiei europene (din care fenomenul rus nu poate fi exclus, în ciuda puternicei lui tente asiatice); **DANIIL SANDU TUDOR** (autorul faimoaselor *Acatiste*, reeditate tot la «Anastasia», în 1996), ***Taina Rugului Aprins. Scrieri şi documente inedite***, volum îngrijit de prof. **Gh. Vasilescu** (cel ce a realizat, nu demult, şi cartea *Cuviosul Ioan cel Străin. Din arhiva Rugului Aprins*, pe care am recenzat-o luna trecută), punând în evidenţă figura literară şi monahicească a întemeietorului şi liderului grupării spirituale de la Antim, precum şi împrejurările închegării acesteia, puţin după al doilea război mondial; în fine, ***CARTEA PROFETULUI ISAIA***, tâlmăcită şi tâlcuită de **Î. P. S. Bartolomeu Valeriu Anania**, Arhiepiscopul Clujului, cel ce se osteneşte de mai mulţi ani, cu dubla sa competenţă de teolog şi literat, să dea o nouă versiune românească a textelor biblice, urmând tradiţia *Septuagintei*, cu utile comentarii teologice, filologice şi istorice (anterior au mai apărut, din seria respectivă, în aceeaşi colecţie «Psalm» a Editurii «Anastasia», *Cartea lui Iov*, în 1996, şi *Cântarea Cântărilor*, în 1998). «Anastasia» mai pregăteşte, pentru perioada următoare, în perspectiva Târgului Internaţional de Carte de la Bucureşti, programat la începutul lunii iunie: masivul volum *Lumina neînserată* de Serghei Bulgakov; *Integrala operei poetice* a lui Vasile Voiculescu (ce urmează marelui succes editorial al *Integralei prozei literare* de anul trecut); o carte recentă – *Biserica, omul şi lumea* – a Arhiepiscopului Vienei, Cardinalul Christoph von Schönborn (autorul *Icoanei lui Hristos*, traduse în româneşte acum trei ani, în col. «Eikona» a aceleiaşi edituri); un volum semnat de Părintele Mina Dobzeu (botezătorul lui N. Steinhardt) şi intitulat *Trei strigări împotriva lui Antihrist. Istoria adevărată a pustnicului de la Brădiceşti* – titluri asupra cărora vom reveni pe larg în numărul de luna viitoare.

Se cuvine consemnată cu bucurie apariţia volumului de versuri al poetei creştine **ANADINA LUNGU** (numele literar al d-nei Ana Dina Lungu Chiricuţă, fiica vestitului predicator interbelic pr. Toma Chiricuţă), ***Mă toarce timpul!*** (Editura «Sagittarius», Bucureşti, 1998, 122 pp.), cu ilustraţia rafinată a **Ioanei Cândea** şi cu câteva frumoase cuvinte introductive de **Radu Paladi** (elegant reproduse în facsimil). Poeziile, datate cu scrupulozitate, au fost scrise între 1964 şi 1997 (două dintre ele apăruseră şi într-un mic grupaj din *Puncte cardinale*, în toamna lui 1997, una figurând chiar în fruntea recentului volum, sub titlul *Precuvântare*: «Sunt bobul de nisip din deşertul lumii,/ Ars de soare/ Şi pârjolit de vânt!/ Tânjesc mereu spre zare/ Sub viscolele lunii,/ Mă întreb *cine*! Şi de ce sunt?/ Ciulin purtat de vânt/ Între pământ şi cer/ Duc mereu în spinare/ Desaga cu mister!»). Poeta este poate inegală, dar impresia de ansamblu rămâne cuceritoare, expresia lirică pendulând graţios între nostalgiile clasice şi neliniştile moderne, între materialitatea provocatoare a firii şi intuiţiile unei transcendenţe purificatoare («Am alunecat din carne-n cânt»). Versurile păstrează savoarea unei sublime tinereţi interioare, uneori alunecând în registrul ludic (la modul arghezian), ceea ce nu împiedică manifestarea neostentativă a unei înţelepciuni esenţiale, a unei grave răspunderi în faţa existenţei, cu sentimentul înfiorat al timpului care «ne toarce» pe toţi, dar întru «miruiala veşniciei».

Absolventă a Facultăţii de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti, fostă profesoară de română, franceză şi italiană, neîncovoiată de loviturile soartei sau de mizeriile veacului, a scris cu sârg, mai ales în ultima parte a vieţii, abordând toate genurile beletristicii (poezie, povestire, nuvelă, roman, scenariu), dar dovedind o chemare aparte pentru scrierea educativă, adresată copiilor şi tineretului (*Grădina Raiului, Pustnicul Lacului, Povestiri biblice* – acestea din urmă în curs de editare la «România Creştină»). Distinsă conştiinţă creştină şi românească, d-na Anadina Lungu înnobilează discret târziul unei lumi de care refuză să dispere, cu «încăpăţânarea» creatoare şi mărturisitoare a celor aleşi să răscumpere vremurile în faţa lui Dumnezeu.

Răzvan CODRESCU

ÎN LIPSĂ DE IDEAL

Când în urmă cu 81 de ani, la 27 martie/09 aprilie 1918, Sfatul Ţării de la Chişinău hotăra unirea Bararabiei cu Regatul României, în condiţiile înfricoşătoarei ameninţări a haosului bolşevic, actul se producea ca sublimă împlinire a idealului naţional de unitate şi neatârnare românească. Crezând în adevărul aceluiaşi sacru ţel al apărării integrităţii şi identităţii naţionale, oştirea românească a anilor 1941-1944 s-a jertfit pe câmpurile de luptă împotriva pericolului comunist.

Astăzi, după cum se poate constata la faţa locului, ori numai din presa de la Chişinău, starea de război antiromânesc continuă pe toate fronturile. Domeniul cultural-lingvistic şi cel religios sunt cele în care acţiunile se defăşoară cel mai intens. La Tighina, de pildă, singura şcoală românească funcţionează (este un fel de a spune!) fără mobilier. Campania antiromânească din "Republica Moldova" sau din teritoriile româneşti din afara ei este o permanentă realitate a descurajării opţiunii pentru ortografia latină, etnia, limba şi biserica românească, campanie dublată şi de aspre măsuri "politico-administrative".

Pe lângă mai vechile "autonomii locale" din Basarabia - una turcească, "Găgăuz Yeri", şi cealaltă secesionistă, "Republica Moldovenească Nistreană", patronată de Rusia şi apărată de Armata a 14-a -, preconizata alcătuire administrativ-teritorială "judeţeană" confruntă autorităţile de la Chişinău şi cu alte pretenţii autonomiste, precum cea a bulgarilor (din fostul raion sovietic Taraclia), care refuză oferta de apartenenţă la judeţul Cahul. Alături de imensele dificultăţi economice moştenite de la regimul sovietic şi amplificate în ultimii ani, românii basarabeni continuă să se confrunte cu o gravă criză de identitate.

Abolirea sistemului sovietic în Basarabia se face cu foarte mare dificultate. După zece ani de la oficializarea limbii române şi a grafiei sale latine, la Tiraspol şi la Tighina, dar nu numai acolo, declararea şi încercarea de apărare a identităţii româneşti se dovedeşte mereu un gest şi o opţiune cu riscuri neprevăzute.

Conectarea sistemelor şi reţelelor energetice din stânga Prutului la sistemul energetic românesc poate să însemne un mic pas înainte pe calea apropierii româno-române. Deloc neglijabilă rămâne însă teribila presiune şi ameninţare a Răsăritului în acest domeniu al resurselor energetice, cu atât mai mult cu cât noile şi marile concerne ruseşti s-au instalat deja temeinic pe piaţa românească a ofertelor şi consumului energetic.

Apropierea economică îşi are locul şi rolul în întărirea legăturilor frăţeşti dintre români, numai că nu-i deloc suficientă, cu atât mai mult cu cât destule veşti continuă să producă nelinişte. Aşa, de pildă, aflăm că ajutoarele umanitare provenind din România se opresc adesea la frontiere, mai ales atunci când este vorba de presă şi carte românească. Pe de altă parte, din imensele cantităţi de deşeuri nucleare ce tranzitează teritoriul Basarabiei, provenite din spaţiul balcanic, nu toate ajung în Rusia, o bună parte fiind depozitate în Transnistria.

Conflictul secesionist nistrean, petrecut cu şapte ani în urmă, s-a încheiat cu peste 300 de români basarabeni ucişi, alte mii de victime rămânând rănite şi mutilate trupeşte sau răvaşite sufleteşte, condamnate la umilinţe şi apoi la uitare. Nefericitul caz al lui Ilie Ilaşcu şi al camarazilor lui rămâne un permanent memento *pentru aceea că, adesea, cei încrezători într-un autentic ideal naţional românesc sunt în situaţia de a-l chezăşui cu propriile vieţi.*

Nu mai poate să mire pe nimeni faptul că, în actuala stare de fărădelege, corupţie, imoralitate şi putreziciune care domneşte în lumea întreagă, fără nici un mandat din partea cuiva în drept să o facă, NATO îşi asumă dreptul de a folosi forţa oriunde în lume, iar de curând Duma de Stat de la Moscova a declarat Transnistria "zonă de interes strategic a Rusiei". Şi asta cu toate că, aici, în ciuda veacurilor de deznaţionalizare, încă circa 43% din locuitori sunt românofoni, iar hotarele Rusiei se află la peste 1000 de km. mai spre răsărit!

Fără identităţi asumate şi idealuri apărate, procesele în curs ale globalizării, mondializării şi integraţionalismului în structurile "noii ordini mondiale" nu mai întâmpină nici o piedică serioasă pe termene medii şi lungi. Insistenţa cu care se lucrează la autoanihilare este un fenomen foarte grav, dar perceput în această dimensiune a lui, de către opinia publică, în mod insuficient.

Confuzia de identitate naţională a celei mai mari părţi a clasei politice nu este un fapt perceput doar la Chişinău, unde sigură este numai identitatea "ideologică" a deţinătorilor puterii. Afinităţile lor incontestabile sunt cu C.S.I., (dacă nu chiar cu fosta U. R. S. S.), Biserica Rusă, Armata Roşie, iar nu cu Regatul României Mari sau Biserica Română. Îngrijorător şi regretabil este faptul că şi la Bucureşti se constată aceleaşi afinităţi pentru alte *valori...*

Interesul şi preocuparea Rusiei pentru controlul şi deţinerea poziţiilor strategice, de la Königsberg la Tiraspol şi din Caucazul de Nord în Kurilele de Sus, sunt perfect explicabile, iar până la un anumit punct chiar justificate. Problema logică (şi la fel de întemeiată) ce ar trebui să preocupe conştiinţa fiecărui român responsabil pentru destinul său şi al Ţării sale - de la politicieni la simpli cetăţeni - este cea cu privire la (dez)interesul guvernanţilor de la Bucureşti şi Chişinău pentru poziţiile strategice de interes naţional major, ignorate cu iresponsabilitate sau abandonate în chip similar actelor de trădare.

Refuzurile de pe urmă ale Apusului pun încă o dată în lumină faptul că himera unei grabnice intrări româneşti în NATO şi Uniunea Europeană nu poate ţine loc de ideal naţional. Pe termen scurt, structurile politice, militaro-strategice şi mai ales economice occidentale se arată mereu inaccesibile şi impenetrabile pentru o Românie şi o lume românească fără putinţa de a se regăsi pe sine. Doar "parteneriatul pentru pace", atâta vreme cât se dovedeşte un serviciu gratuit extrem de rentabil pentru beneficiar, cu obligaţii concrete asumate în mod unilateral doar de către prestator, rămâne o formulă foarte agreată de către "partenerii" noştri apuseni. Ultimele evenimente din spaţiul sârbesc ne scutesc de prea multe comentarii. Golemul apusean nu este cu nimic mai favorabil destinului nostru naţional decât golemul răsăritean. Fără conştiinţă, voinţă şi demnitate naţională, nu facem decât să ne sinucidem politic şi moral, "de la Nistru pân' la Tisa"...

NICOLAE POP

INTERVIU LUAT D-LUI DUMITRU GH. BORDEIANU DE D-L PETRU GOLEŞTEANU (MELBOURNE, AUSTRALIA)

(urmare din pag. 11)

soi de fişe personale ce conţineau detalii din ce a spus fiecare, ce a minţit, cum s-a comportat în anume situaţii date. Da, diavolul este foarte inteligent şi celor care îi slujesc le strecoară această inteligenţă satanică, pe care au folosit-o şi atunci când au pus în practică experimentul de la Piteşti. Şi nu e vorba de spălarea creierului, ci de posedarea satanică, ce transformă oamenii în adevăraţi roboţi, ca în America sau ca aici, în Australia.

Acolo, în închisoare plutea duhul Satanei - erau mii de demoni care pluteau în aer; ţi se stimula memoria de o inspiraţie negativă şi îţi aduceai aminte totul de când erai copil. În lumea creştină, cei care-L hulesc pe Dumnezeu, ştiind de Dumnezeu şi de Biserică, sunt apostaţi. Ţurcanu a acceptat tot ce a făcut, ştiind ce face.

7. În cartea Dumneavoastră relataţi că împietrirea în ne-rugăciune a fost unul din cele mai teribile ziduri, pe care cu greu le-aţi trecut. Ce s-a întâmplat?

În ceea ce mă priveşte, greşeala mea, pe care o s-o recunosc şi la Judecata de Apoi, este că am spus public că nu mă mai rog. Şi din acel moment nu m-am mai rugat, tăind legătura mea cu Creatorul. Îngerul meu nu s-a depărtat de la mine, deşi cel care mă stăpânea era duhul răului, care se manifesta strecurându-mi în suflet acea frică metafizică de nedescris. Dacă cineva îmi pomenea atunci de diavol, mă îngrozeam. La fel dacă era vorba de epileptici. Nu îmi era neapărat frică de Ţuecanu, ci frica de a nu înnebuni din cauza torturilor. După doi ani am reînceput să mă rog, dar era parcă degeaba: nu simţeam nimic. Parcă erau numai vorbe goale - o rugăciune mecanică. Şi asta mă tortura cel mai mult. Un an de zile am fost torturat de propria mea afirmaţie, cum că nu mai cred în Dumnezeu. Şi asta până l-am întâlnit pe Jimboiu, acest om care trăia într-o stare de sfinţenie - un înger cu chip de om - ce mă făcea să nu-l pot privi în ochi.

Viaţa mi-a fost imposibilă până la Paştele lui 1954, când a intervenit tot mila lui Dumnezeu. În acea noapte, ajuns la limita răbdării în disperarea mea, simţeam tortura sufletească a unei fărâme de iad. Am spus: "Doamne, eu nu mai pot! Fă cu mine ce vrei!" Şi în momentul când am auzit clopotele bătând, am căzut în genunchi şi am început să plâng, cerând iertare lui Dumnezeu. Şi din acea clipă am fost alt om. Dumnezeu a făcut această minune cu mine. Am simţit organic, fizic, cum a ieşit o forţă - puterea diavolului - din mine. O oră am plâns fără întrerupere. Eram atât de epuizat fizic, dar fericit! Era beatitudinea învierii mele întru credinţă. Parcă învinsesem tot iadul! Anii de închisoare rămaşi, între 1954 şi 1963, când am ieşit de acolo, au fost floare la ureche, cu toate nenorocirile pe care le-am îndurat: frig, foame şi izolare...

8. În hăţişurile terorii, unde amintirile despre cei vii au fost distruse, în care pângărirea celor sfinte era un chin zilnic, aţi simţit slăbiciunea adversarului care nu se putea atinge de cei morţi?

Cei vii, din afară, nu mă mai interesau. Eu personal am rupt cu lumea din afară; nu mă mai gândeam acolo, pentru a mă putea adapta la viaţa din închisoare. Ei, torţionarii, nu mai aveau conştiinţa răului pe care îl făceau. Erau atât de posedaţi că nimic nu-i mai interesa, doar ca să iasă din închisoare şi să ajungă într-un post mare, în Comitetul Central sau Securitate, ca răsplată de la stăpân pentru "munca" depusă. Ei executau ordinele stăpânului; nu-şi puneau problema ca să nu mai omoare. Spre exemplu, Deac, boxerul, îţi dădea lovitura de graţie, fracturându-ţi ficatul. El şi alţii, cum ar fi Leonida şi Costăchescu, aveau metode din ce în ce mai dure, cu cât rezistenţa şi îndârjirea noastră erau mai mari. O parte din ei s-au sinucis după ce au ieşit din puşcărie. La ei nu mai opera mila şi dragostea. Era doar ură - ultima expresie a urii - şi orgoliu.

9. Dintre cei cunoscuţi în închisori, care au fost cei care v-au făcut impresia cea mai puternică?

Cel mai impresionant lucru, încă de la începutul încarcerării mele, a fost coeziunea noastră. Personal m-am ataşat de fraţii mei de suferinţă - şi nu doar de legionari -, adică de cei ce s-au opus comunismului. Mulţi dintre cei care erau acolo parcă erau nişte îngeri. Cel care m-a impresionat cel mai mult a fost Constantin Oprişan. Am stat un an de zile în aceeaşi celulă. Era un om de o complexitate extraordinară, ce stăpânea varii domenii, de la muzică şi artă până la matematică şi filozofie. Din fire era foarte afectuos, trăind totul la maximum. A fost supus celui mai mare supliciu, nefiind altul mai schingiuit ca el; a luat bătaie pentru fiecare tânăr legionar, cu un eroism de durată, neegalat.

Un alt tânăr, pe care am avut ocazia doar să-l văd, a fost Valeriu Gafencu, supranumit "Sfântul închisorilor". Acest om, la Târgu-Ocna, se uita în ochii criminalilor şi-i făcea miei! Şi erau cei mai mari zbiri; chiar şi directorul închisorii nu-l putea privi în ochi. Atât de mult influenţa sufletul lui cald, încât cine l-a cunoscut s-a transformat complet.

Eu l-am cunoscut pe Jimboiu, un elev fidel de-al lui Gafencu. Şi el spunea mereu rugăciunea inimii, trăind numai pe coordonatele dragostei faţă de celălalt. Era de o bunătate şi seninătate extraordinare; nu auzeai de la el un singur cuvânt de răzbunare şi ură. Un înger în trup. Am asistat odată la o extracţie de măsea, fără anestezic, făcută lui Jimboiu. A durat foarte mult această intervenţie stomatologică, dar el nu a scos un sunet şi nu a schiţat un gest de durere.

M-a impresionat foarte mult şi Badea Trifan, care a fost prefectul Braşovului. Era un om de o bunătate şi de o linişte sufletească rar întâlnite, ce avea deja 22 de ani de închisoare făcuţi. În Săptămâna Patimilor plângea, curgându-i şiroaie de lacrimi, încontinuu, până în noaptea de Înviere. Trecuseră 2.000 de ani, iar el plângea cum plângeau mironosiţele şi Maica Domnului, atunci.

Pe prinţul Alexandru Ghica l-am cunoscut bine, stând cu el în aceeaşi celulă. Şi el era un adevărat creştin, trăindu-şi credinţa de o intensitate rar întâlnită. Mai pot să enumăr pe Gioga Parizianu (ce a fost chinuit fiind ţinut într-o etuvă la 70 de grade Celsius), Mircea Nicolau, Berzea, Petraşcu şi mulţi alţii, unii preoţiţi când au ieşit din închisoare. Pe unii i-am reîntâlnit când am fost recent în România. Toţi aceşti oameni sunt de o valoare morală extraordinară, intrând cu siguranţă în patrimoniul acesta moral al suferinţei neamului.

10. Cum vedeţi revigorarea României? Poate iarăşi tineretul român să devină sufletul neamului?

În România m-am întâlnit cu foarte mulţi tineri, în diverse ocazii (interviuri, cenacluri); pot spune că am trăit clipe extraordinar de fericite. Vedeam că nu vorbesc în pustiu. Erau studenţi de la toate facultăţile - tineri cinstiţi, atraşi de credinţă. Am fost la un cenaclu al revistei "Scara" (condusă de Mugur Vasiliu), unde au participat vreo douăzeci de tineri, eu fiind invitat să le vorbesc. Eram foarte emoţionat, stare sufletească ce s-a transmis, cred eu, şi participanţilor.

Nu lasă Dumnezeu neamul acesta; persoana care va reface Mişcarea Legionară trebuie să apară. "Un om şi un neam sunt un om şi neam, cât au înţeles din Evanghelie" - spunea Mehedinţi. Este clar că revigorarea României este întoarcerea la Biserica lui Dumnezeu. Acest fenomen a început; cei aleşi din neamul acesta se vor întoarce la Dumnezeu şi la Biserica Lui şi vor trăi dragostea pe care ne-a insuflat-o El s-o avem, nu numai faţă de prieteni, dar şi faţă de duşmani. Bisericile sunt pline de tineri, oriunde am fost. Dumnezeu nu va pierde acest neam. Pentru aceştia Se va milostivi. Deci nu reformele economice, ci credinţa poporului român va scoate ţara din marasmul în care se găseşte.

UN INGENIOS PRELUDIU LA VIZITA PAPEI ÎN ROMÂNIA

Din discursul inaugural al Eminenței Sale
CARDINALUL PAUL POUPARD
Președintele Consiliului Pontifical pentru Cultură

Răsfoind frumoasele pagini ale acestui catalog, care ilustrează rodnicia artei românești din ultimul deceniu al acestui secol și ne permite să reparcurgem în chip ideal ținuturi și stiluri diverse, suscitând admirația pentru o tradiție care face apel nemijlocit la fastul și prețiozitatea străvechiului Bizanț, o întrebare se naște, încă o dată, în mod spontan: cine poate reuși, mai bine decât artiștii, să dezvăluie omul, omul sfânt sau păcătos, omul fericit sau disperat, omul transformat de iubire și de durere, de suferință ori speranță, omul căzut sau salvat, homo viator, care călătorește prin istorie, de la Facere până la Apocalipsă, de la Bizanțul de ieri până la cel de azi?

Arta ia naștere în grădina Raiului. *Creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, omul are o vocație înnăscută de a crea și și-a investit dintotdeauna în artă, sub cele mai diverse manifestări ale sale, întreaga inteligență creatoare, puterea sa imaginativă, geniul, uneori chiar dezordinea sa, dorințele nemărginite și spaimele sale abisale. Ieșirea din grădina Raiului este intrarea pe terenul artei, care încearcă să ofere motivații, speranțe și întrebări imaginarului omului în neliniștita sa trăire.*

Responsabilitatea artistului. *Astăzi nu este ușor să cultivi grădina artei: pe de o parte, din cauza unei anumite secătuiri a invenției și a dificultăților de comunicare între artiști, sau dintre aceștia și consumatorii de artă. Pe de altă parte, activitatea artistică se mișcă într-o asemenea complexitate încât artistul pierde adesea punctele de referință, încrezându-se prea mult în propria capacitate de creație și nu în reala interpretare din partea destinatarilor, adesea intimidați. Dar cu limbajul său universal, așa după cum o dovedește această expoziție dedicată unui "Bizanț latin - Arta românească din anii nouăzeci", arta constituie un vehicul privilegiat al Spiritului, care suflă unde vrea, imprimând în marile exprimări ale omului amprenta eternă și indestructibilă a divinului. (...)*

Artă, evanghelizare și misiune. *În perspectiva noii evanghelizări, arta și misiunea sunt strâns legate: aceasta înseamnă deschiderea experienței artistice către recunoașterea rolului său de neînlocuit ca mijloc pentru promovarea unui nou umanism, cu scopul de a reconjuga cele două aspecte ale creșterii umane și ale vestirii evanghelice, care sunt indisociabile într-o cultură de inspirație creștină. Rolul artiștilor în cadrul Marelui Jubileu din anul 2000, care bate la ușă, este prețios, indispensabil și determinant. Ei îl ajută pe om să fie pe deplin om, devenind astfel heralzii unui umanism plenar, care ar trebui să fie rodul cel mai trainic al acestui Mare Jubileu. Artiștii coboară în istorie și în timp, nu numai pentru a fi partea vie a acestei istorii și a acestui timp, ci și pentru a izbândi în plăsmuirea acestora, dându-le o fărâmă de eternitate. Cu efortul lor de a fixa un corp, un obiect, un gest, o privire, o clipă, toți artiștii - pictori și sculptori, arhitecți și bijutieri, artizani ai sublimului și ai eternului, încearcă să biruie timpul, să-l modeleze pentru a-i depăși slăbiciunile și a oferi un ideal de perfecțiune sprijinit pe identitatea artei ca întruchipare a divinului.*

Un Bizanț latin. *Expoziția de față este dedicată unui "Bizanț latin". Un titlu plin de semnificații promițătoare și sugestive. În acest timp al nostru atât de hotărâtor pentru istorie, Tertio Millenio Adveniente, și la o mie de ani distanță de tragica ruptură dintre Orient și Occident, Bizanțul latin ne face să reflectăm asupra necesității unui dialog creator, în care arta, sursă a unității, este cu adevărat capabilă să construiască un pod solid și peren între cele două inimi ale marii noastre Europe. Astfel, prin intermediul operelor prezente, artiștii reușesc să ne transporte de la Paradisul pierdut la Paradisul regăsit, și ne dăruiesc, încă de acum, pe acest pământ, ceva din gustul Edenului.*

«Artiștii îndreaptă imaginea României stricată de politicieni...»

Scurt interviu cu Maestrul Sorin Dumitrescu

D-le Sorin Dumitrescu, v-am ruga să ne spuneți câteva cuvinte despre semnificația manifestării la care ați luat parte.

Expoziția găzduită la Roma de Sălile Bramante din Piazza del Popolo a avut, pe de o parte, semnificația unui preludiu al vizitei Suveranului Pontif în România, în pragul Marelui Jubileu, și, pe de altă parte, a creat cadrul și ambianța întâlnirii Ministrului Ion Caramitru cu înaltele oficialități ale Vaticanului. Întreaga manifestare a fost patronată de Secretarul General al Consiliului Europei, Domnul Daniel Tarschys. Înaintea deschiderii expoziției, Ambasada României pe lângă Sf. Scaun a oferit un dineu în onoarea Ministrului Culturii, Ion Caramitru, dineu la care au luat parte clerici extrem de influenți din imediata proximitate a Sfântului Părinte Ioan Paul al II-lea (Paul Poupard, Giovanni Battista Re, Roger Etchegaray și Celestino Migliore), acompaniați de numeroși diplomați și oameni de cultură.

Care au fost atribuțiile Dvs. în realizarea acestei întâlniri?

Dacă eu sunt *autorul* expoziției din Sălile Bramante (și nu curatorul sau comisarul, cum cred unii), expoziție comandată subsemnatului, în ceasul al doisprezecelea, de Ministerul Culturii și pecetluită printr-un contract, inițiativa manifestării aparține Ambasadorului Teodor Baconsky, iar dificultățile organizării și le-a asumat Ministrul Ion Caramitru și Oficiul Național de Documentare și Expoziții Artistice, aflat sub "bagheta" lui Mihai Oroveanu. Indubitabil, însă, artizanul acestui remarcabil și unic eveniment cultural-religios este tânărul diplomat Teodor Baconsky. Tenacitatea diplomatică a acestuia a reușit să înfrângă, în cele din urmă, cerbicia birocrației românești postiliesciene! De asemenea, este uimitoare notorietatea de care se bucură diplomatul și teologul Teodor Baconsky în rândul înalților prelați ai Statului Vatican. Probabil că de la Duiliu Zamfirescu și până astăzi, este prima oară când România a știut să aleagă un ambasador corespunzător subtilei și dificilei misiuni pe care o presupune ministeriatul român pe lângă Sf. Scaun. Expoziția de la Roma a prezentat operele a treisprezece artiști, dintre cei mai cunoscuți în momentul de față în România. Conceptul expozițional a pivotat în jurul formelor de expresie specifice Ortodoxiei latine. Un Bizanț latin a propus publicului italian un model de expresie ecumenică, revendicându-și icoana ca principal reper axiologic. Artiștii îndreaptă imaginea României stricată de politicieni și de victimele propagandei demagogice. Pe de altă parte, Răsăritul răspunde, prin noi, în limbajul etern al "frumuseții care va salva lumea", acelei părți a Occidentului care pare să nu mai cunoască decât limbajul bombelor ucigașe...

Ministrul Ion Caramitru, Ambasadorul Teodor Baconsky (la microfon), Cardinalul Paul Poupard, Ambasadorul Dan Hăulică

Din discursul inaugural al Excelenței Sale
DOMNUL TEODOR BACONSKY
Ambasadorul României pe lângă Sfântul Scaun

Un Bizanț latin: titlul expoziției pe care o prezentăm astăzi publicului italian poate surprinde prin aparența sa provocatoare. După cum se știe, istoria intelectuală a Occidentului modern a introdus prejudecata conform căreia Bizanțul rămâne un teritoriu extra-european, pierdut în cețurile și dulcețurile unui Orient deopotrivă fascinant și anacronic. Potrivit opiniei curente, a existat o civilizație bizantină care - timp de zece secole - a izbutit să conserve datele Antichității greco-romane într-un cadru creștin. Sunt prea puțini însă cei care cred în existența unei culturi bizantine și cu atât mai puțin în posteritatea ei creatoare. Cât despre interferența dintre latinitate și Constantinopol, singura referință pare a fi Cruciada a IV-a, în urma căreia, pentru câtva timp, tronul bazilelilor și cel al patriarhilor ecumenici au fost ocupate de franci sau venețieni. Atunci când nu condamnă Bizanțul pentru sterilitatea lui hieratică, pentru retorica lui vidă sau pentru sofisticata ipocrizie a teocrației sale, Occidentul devine indulgent, dar numai pentru a-și sărbători echivocul triumf de la 1204! E inutil, cred, să opunem acestei percepții negative o pledoarie stufoasă, bazată pe contribuția Imperiului roman de Răsărit la construcția acelei ***christianitas*** *fără de care nu am fi putut vorbi astăzi despre Comunitatea Europeană. Oricine refuză comoditatea locurilor comune știe că Occidentul a învățat multe de la Bizanț - atât în termenii istoriei tehnicilor, cât și în materie doctrinară: un mileniu de mozaic (despre care ne vorbește cel mai bine Italia) și impactul corpusului pseudo-areopagitic asupra teologiei apusene sunt reperele cele mai accesibile, dar lor li se pot oricând adăuga influența regulilor vasiliene asupra monahismului benedictin, transmiterea literaturii clasice și a artelor liberale ca temelie a renașterii carolingiene, sau evidenta forță modelatoare a canonului iconografic oriental asupra primei picturi toscane. Există însă și o altă ipostază latină a paradigmei răsăritene: ea este prezentă în cultura medievală a României, care s-a aflat timp de secole sub influența bizantino-slavă, dar care a păstrat - pe plan lingvistic și identitar - indestructibila amprentă a Romei, colonizatoare, sub Traian, a vechii Dacii. Avantpost al latinității orientale și moștenitoare a Ortodoxiei imperiale, societatea românească propune sinteza dintre Roma și Constantinopol, demonstrând posibilitatea însăși a dialogului între două lumi pe care religia, politica și ideologiile moderne tindeau să le despartă ireversibil. (...) Artiștii care expun aici au în comun creștinismul trăit, cultura tradițională, depășirea iconoclastiilor moderne prin reinventarea figurativului. În maniere și tehnici diferite, ei celebrează epifania concretului, smerita imperfecțiune a realului, nostalgia absolutului, filtrată la nivelul imaginii cotidiene și al imediatului enigmatic. (...) Libertatea auctorială, dezinvoltura operației estetice, liniștea privirii - pe care nici un artificiu tehnologic nu o poate dezumaniza - sunt tot atâtea expresii ale unei Ortodoxii care inspiră fără a constrânge și care ordonează fără a sufoca taina. Grație unui atare exercițiu organic, instaurarea tabloului capătă o anume prestanță profetică: fidelitatea față de spiritul Răsăritului devine practică vizionară, tot așa cum dogma se preface, adesea, în cântec. Artiștii acestui tip de sensibilitate nu-și propun să schimbe, ci să miște, preferă inovației, lauda creației divine și nu tind spre analiza naturii, ci spre anatomia unei materialități transfigurate. (...) Bizanțul latin etalat pentru câteva săptămâni în vecinătatea superbei Piazza del Popolo prefațează iminenta vizită a Papei Ioan Paul al II-lea în România. Va fi, după cum se știe, prima vizită a unui Suveran Pontif într-o țară cu majoritate ortodoxă: suntem siguri că - rânduită de Providență la sfârșitul unui ev al discordiei - această călătorie a Sanctității Sale va reliefa afinitățile celor două ramuri ale creștinismului apostolic, exaltând urgența de a adopta o nouă gramatică a solidarității între valorile unei Europe care se redescoperă pe sine* **și** *cu ajutorul artei.*

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 251100996517509

Gabriel CONSTANTINESCU (director),
Răzvan CODRESCU (redactor șef),
Demostene ANDRONESCU (redactor șef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacție), Marcel PETRIȘOR, Florea TIBERIAN
Adresa Redacției: 2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel. 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Printing Company